

Konstnärsnämnden

ISBN 978-91-977435-6-3

Ansvarig utgivare: Ingrid Elam

Förfrågningar: Ann Traber

Konstnärsnämnden, Maria skolgata 83, 118 53 Stockholm

Tel: 08 - 50 65 50 00 | Fax: 08 - 50 65 50 90

E-post: info@konstnarsnamnden.se

Hemsida: www.konstnarsnamnden.se

Grafisk formgivning: Mu ab

Tryck: Danagårds Grafiska, Linköping

© Konstnärsnämnden 2010

Konstnärernas inkomster ur ett jämföringsperspektiv

Ekonomi, arbete och familjeliv

av Marita Flisbäck

 KONSTNÄRSNÄMNDEN

Innehållsförteckning		
	Sammanfattning	6
	Summary	8
	Förord	11
1.	Inledning	13
1.1	Undersökningens syfte och empiriska underlag	13
1.2	Rapportens disposition	15
2.	Konstnärgruppen	17
2.1	Konstområde och kön	17
2.2	Konstområde, ålder och kön	17
2.3	Konstnär, utbildning och kön	19
2.4	Konstnär, födelseland och kön	21
2.5	Sammanfattande diskussion	21
3.	Sammanräknad förvärvsinkomst	25
3.1	Konstnärers sammanräknade förvärvsinkomst i jämförelse med befolkningen	25
3.2	Spridning i förvärvsinkomst	28
3.3	Sammanräknad förvärvsinkomst i jämförelse mellan kvinnor och män	28
3.4	Kvinnor och män i olika inkomstklasser	29
3.5	Sammanräknad förvärvsinkomst, utbildning och kön	33
3.6	Sammanräknad förvärvsinkomst, födelseland och kön	34
3.7	Konstnärers sammanräknade förvärvsinkomst efter födelseland och i jämförelse med befolkningen	36
3.8	Förvärvsinkomst efter födelseland i jämförelse mellan kvinnor och män	36
3.9	Sammanfattande diskussion	36
4.	Inkomstsammansättning och näringsverksamhet	39
4.1	Löneinkomst och/eller inkomst av näringsverksamhet	39
4.2	Inkomstens sammansättning, konstområde och kön	41
4.3	Enskild näringsverksamhet och kön	43
4.4	Sammanfattande diskussion	46
5.	Förmögenhet och inkomst av kapital	49
5.1	Förmögenhet och kön	49
5.2	Kapitalinkomst och kön	51
5.3	Sammanfattande diskussion	51
6.	Transfereringar och nettoinkomst	53
6.1	Transfereringar	53
6.2	Sjukpenning, konstområde och kön	55
6.3	Föräldrapenning och barnbidrag, konstområde och kön	55
6.4	Arbetsmarknadsstöd, konstområde och kön	56
6.5	Nettoinkomst, konstområde och kön	57

6.6	Nettoinkomst i jämförelse mellan kvinnor och män	59
6.7	Nettoinkomstens sammansättning	59
6.8	Sammanfattande diskussion	60
7.	Antal barn	63
7.1	Antal barn, kvinnor och män i jämförelse med befolkningen	63
7.2	Antal barn, konstområde och kön	65
7.3	Antal barn, ålder och kön	66
7.4	Sammanfattande diskussion	68
8.	Avslutning	71
9.	Referenser	75
10.	Bilaga	79
11.	Publikationer från Konstnärsnämnden	80

Sammanfattning

I Konstnärsnämndens uppdrag ingår att hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden samt bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till den konstnärliga verksamheten. Som ett övergripande direktiv i sin verksamhet ska Konstnärsnämnden även anlägga ett jämställdhetsperspektiv där kvinnor och mäns villkor utgör ett särskilt analysystema.

Rapporten *Konstnärernas inkomster ur ett jämställdhetsperspektiv* syftar till att belysa konstnärers ekonomiska jämställdhet genom att analysera de inkomster, tillgångar och transföringar som kvinnor och män har inom konstområdet. Rapporten är den andra delstudien i Konstnärsnämndens rapportserie om konstnärernas inkomster. Det empiriska underlaget utgörs av registerdata från Statistiska Centralbyrån baserat på inkomståret 2007. Materialet visar antalet verksamma kvinnor och män i olika konstnärliga yrkesområden, dessa konstnärers sammanräknade förvärvsinkomst och resultat i näringsverksamhet, förvärvsinkomstens sammansättning och fördelning efter utbildningsnivå, samt konstnärernas inkomst av kapital, förmögenhet och transfereringar. Genom att redovisa det genomsnittliga antalet barn som konstnärligt yrkesverksamma kvinnor och män har, problematiseras i rapporten även relationen mellan egenförsörjning, arbete och familjeliv.

Från mitten av 1970-talets till mitten av 1990-talet ökade andelen kvinnor inom de konstnärliga yrkesområdena. Sedan dess förefaller förhållandet stabiliserats. Inkomståret 1995 utgjordes konstnärgruppen av 47 procent kvinnor och 53 procent män. Denna rapport visar att gruppen år 2007 bestod av 46 procent kvinnor och 54 procent män. Konstnärgruppen kan därmed i stort betecknas som könsbalanserad, men med en svag manlig dominans. Fördelningen mellan könen varierar dock beroende på konstområde. Områdena Bild- och form, Film, Ord och Teater är könsbalanserade. Området Dans är kvinnodominerat och 70 procent av utövarna är kvinnor. Yrkeskategorierna Musik och Musikal är mansdominerade och består av 71 respektive 64 procent män. De yrkesområden som genomgått störst förändring beträffande könssammansättning är konstområdena Film och Ord som år 1995 bestod av 64 respektive 65 procent män, vilket kan jämföras med år 2007 då det inom filmområdet fanns 58 procent män och 55 procent män bland ordkonstnärerna. Ett anmärkningsvärt resultat i sammanhanget är att andelen manliga konstnärer inom musikområdet inte förändrats på 12 år.

I likhet med tidigare undersökningar visar studien att konstnärer i jämförelse med övriga befolkningen är högutbildade, men att deras medianinkomst trots det är lägre än i befolkningen. För hela konstnärgruppen var medianvärdet för den sammanräknade förvärvsinkomsten år 2007 205 559 kronor, vilket kan jämföras med 240 563 kronor som var motsvarande värde i befolkningen. Konstnärsgruppens medianinkomst är således 15 procent lägre än befolkningens.

Medianvärdet för den förvärvsinkomst som kvinnorna i konstnärgruppen hade år 2007 var 194 720 kronor. För männen var motsvarande siffra 217 356 kronor. Kvinnornas medianinkomst utgjorde 90 procent av männens. Skillnaden är något större i befolkningen i sin helhet där kvinnor har 78 procent av männens medianinkomst. De konstnärligt verksamma kvinnornas andel i de övre inkomstklasserna tenderar dock att minska. I inkomstklassen 240-399 900 kronor återfanns 42 procent kvinnor och 58 procent män. I gruppen med en sammanräknad förvärvsinkomst över 400 000 kronor återfanns endast 33 procent kvinnor och 67 procent män.

Eftersom att vara kvinna i sig innebär en reduktion av ekonomiska resurser, och då kvinnor i allmänhet har lägre förvärvsinkomst än män, tenderar den relativa förlusten i att investera i ett konstnärligt yrke som kvinna att bli mindre än för en man. I rapporten konstateras att det inte alltid innebär en inkomstförlust att ge sig in på en konstnärlig yrkesbana. Kvinnor i konstnärgruppen har 91 procent av den medianinkomst kvinnor har i befolkningen. Män i konstnärgruppen har 79 procent av vad män har i medianinkomst i befolkningen. Både kvinnor och män i konstnärgruppen har dock små inkomster vilket innebär att kvinnor som är konstnärer är en samhällsgrupp med särskilt låg inkomstnivå.

Flest antal kvinnor finns inom Bild och form som är den konstnärliga yrkeskategori

som har lägst medianinkomst. Störst antal män finns inom musikområdet, vilket är det yrkesområde med näst högst medianinkomst. Teaterområdet är det konstområde med högst medianinkomst men också det område där skillnaden i medianinkomst är som störst mellan könen. Kvinnornas medianinkomst utgör 88 procent av männens. Musik och Film är de konstnärliga yrkesområden med minst inkomstskillnader mellan könen. I dessa grupper har kvinnor 97 procent av männens medianinkomst.

Kvinnor med konstnärlig yrkesverksamhet utgör en särskilt högt utbildad kategori. Undersökningen visar att 73 procent av kvinnorna har en eftergymnasial utbildning kortare än tre år och 53 procent en som är tre år eller längre. För männen är motsvarande siffror 62 respektive 45 procent.

Ett annat väsentligt resultat i rapporten är att kvinnor har betydligt högre nettoförmögenhet än sina manliga kollegor. Medianvärdet för mäns nettoförmögenhet i konstnärsguppen var år 2007 234 089 kronor. Motsvarande värde för kvinnorna var 323 650 kronor.

Andelen kvinnor i konstnärsguppen som bedriver näringsverksamhet är dessutom större än i befolkningen generellt. Av alla i konstnärsguppen som år 2007 bedrev näringsverksamhet utgjordes 45 procent av kvinnor och 55 procent av män.

Att kvinnor generellt har lägre förvärvsinkomst än män diskuteras i rapporten i termer av en negativ genuseffekt där faktumet att vara kvinna innebär en reduktion av inkomstresurser. En sådan reduktion av resurser kan innebära att kvinnor inom yrkesområden med hård konkurrens måste vara bättre utrustade än män i motsvarande positioner. För den som ska ge sig in på yrkesbanor som kräver höga utbildningsinsatser, men tenderar att resultera i låga inkomster, kan det därför hjälpa att besitta någon form av riskkapital. Att kvinnor i konstnärsguppen är högre utbildade och har större nettoförmögenhet än män framhålls i studien som ett riskkapital att falla tillbaka på i samband med osäkra yrkesbanor. På så vis aktualiseras frågan om betydelsen av kön och klass i samband med en konstnärlig yrkeskarriär.

Tidigare studier har visat att ett konstnärligt arbete många gånger innebär otrygga inkomst- och arbetsmarknadssituationer, obekväma arbetstider och krav på omfattande tidsinvesteringar. Detta kan göra att konstnärer väntar eller till och med avstår från att bilda familj. Rapporten visar att det är vanligare i konstnärsguppen än i befolkningen att inte ha barn. Av konstnärerna i åldersgruppen 20-71 år är det 34 procent som inte har barn. Motsvarande siffra i befolkningen är 32 procent. Det är också vanligare i konstnärsguppen att endast ha ett barn (21 procent i konstnärsguppen, 16 procent i befolkningen). Något färre i konstnärsguppen än i befolkningen har två barn (30 respektive 32 procent). Detta förhållande gäller även vid tre eller flera barn (16 i konstnärsguppen, 20 procent i befolkningen). Undersökning vittnar om vikten av könsuppdelad statistik, eftersom den påtagliga skillnaden när det gäller antalet barn finns mellan kvinnor i konstnärsguppen och kvinnor i befolkningen. Av de konstnärligt yrkesverksamma kvinnorna är det 35 procent som inte har något barn. I befolkningen är motsvarande siffra 27 procent. Konstnärligt yrkesverksamma män är däremot i mindre utsträckning barnlösa än män i befolkningen. I konstnärsguppen har 32 procent av männen inga barn och i befolkningen är siffran 36 procent. I samtliga konstnärliga yrkeskategorier är det vanligare att män än kvinnor har tre barn eller fler. I befolkningen gäller motsatt förhållande. Särskilt inom scenkonstområdena förefaller könsskillnaden vara omfattande, var femte man och var tionde kvinna inom Musik och Teater har tre barn eller fler.

Summary

Part of the Arts Grants Committee's remit is to keep watch on artists' financial and social conditions and to monitor policy developments and the implementation of social security systems as they relate to artistic activity. One of the Committee's principal tasks is to apply a gender equality perspective, which involves analysing the respective conditions of women and men as a special theme.

The aim of the report, *Artists' Income from a Gender Equality Perspective*, is to shed light on the current economic gender balance in the arts by analysing the income, assets and transfers of female and male practitioners. This report is the second interim study undertaken by the Arts Grants Committee in its series of report on income among artists in Sweden. The study is empirically based on register data from Statistics Sweden, drawn from the 2007 income year. This material shows the number of women and men working professionally in the arts, their total earnings from employment and self-employment, the composition of their earned income and how it is distributed according to level of education, plus their income from capital, property and transfers. By showing the average number of children that professionally active women and men in the arts have, the report also examines the relationship between self-support, work and family life.

Between the mid-1970s and the mid-1990s, the proportion of women artists increased. Since then, the ratio has stabilised. In the 1995 income year, artists as a group comprised 47 per cent women and 53 per cent men. The report shows that in 2007 the same group comprised 46 per cent women and 54 per cent men. Consequently, the artist group can in principle be said to be in gender balance, although with a slight male dominance. The way in which gender is distributed varies, however, depending on which artistic category is involved. The Visual Art & Design, Film, Word & Literature and Theatre categories are all in gender balance. The Dance category is female-dominated: 70 per cent of the practitioners are women. The Music and Musical categories are male-dominated, comprising 71 and 64 per cent men respectively. The professional categories that have changed most in terms of gender composition are Film and Word & Literature. In 1995, these comprised 64 and 65 per cent men respectively, while in 2007 the figures were 58 per cent men in the Film category and 55 per cent men among Word & Literature artists. Worth noting in this connection is that the proportion of male artists in the Music category has not changed in 12 years.

Like earlier studies, this study shows that compared with other professional categories artists are highly educated but that their median income is nevertheless lower than that of the labour force in general. For the artist group as a whole, the median value of total earnings in 2007 was SEK 205 559, compared with SEK 240 563 for the rest of the working population. This means that the median income of artists as a group is 15 lower than that of the working population as a whole.

In 2007, median earnings for women in the artist group was SEK 194 720, while men earned SEK 217 356. Thus women's median income was 90 per cent of that of men. The difference is somewhat larger in the general population, where women's median income is 78 per cent of that of men. The proportion of artistically active women in the upper income bracket, however, is tending to decline. The study noted that the SEK 240–399 900 income bracket comprised 42 per cent men and 58 per cent women. The group with total earnings in excess of SEK 400 000 comprised 67 per cent men and only 33 per cent women.

Since being a woman means per se having fewer financial resources, and since women in general earn less than men, the relative loss resulting from the choice of an artistic career tends to be smaller for women than for men. The report notes that embarking on an artistic career does not always mean losing income. Women in the artist group earn 91 per cent of the median income of women in the population as a whole, while the corresponding figure for men is 79 per cent. Both women and men in this group, however, have relatively little income, which means that women artists are a particularly disadvantaged social group in income terms.

The largest number of women is to be found in Visual Art & Design, which among artists is the professional category with the lowest level of median income. The largest proportion

of men is to be found in the Music category, which has the second highest level of median income. The highest level is in the Theatre category, but this is where the gender gap in terms of median income is largest. Women's median income here is 88 per cent of that of men. Music and Film are the professional artistic categories with the smallest income gaps between the sexes. In these groups, women have 97 per cent of men's median income.

Women in artistic professions are particularly highly educated. The study shows that 73 per cent of the women have a post-secondary education of less than three years, while 53 per cent have studied in higher education for three years or longer. The corresponding figure for men was 62 and 45 per cent respectively.

Another important finding in the report is that women possess a considerably larger net amount of net property than their male colleagues. The median value of men's net property in the artist group in 2007 was SEK 234 089. The corresponding figure for women was SEK 323 650.

Also, the proportion of self-employed women in the artist group is larger than that of the working population in general. Of all self-employed artists in 2007, 45 per cent were women and 55 per cent men.

The fact that women in general earn less than men is discussed in the report in terms of a negative gender effect, where womanhood per se means having a reduced level of income resources. Having fewer resources may mean that women in professions exposed to tough competition need to be better equipped than men in similar positions. For someone embarking on a professional career that requires considerable educational input but tends to result in low income, possessing some form of venture capital may be an advantage. Women artists' higher level of education and larger net amount of property is described in the report as a type of venture capital that women can fall back on when choosing an insecure professional career. This raises the question of how important gender and class may be in connection with a career in the arts.

Earlier studies have shown that artistic work often involves an uncertain income and employment situation, inconvenient working hours and the need to invest considerable amounts of time. This may cause artists to delay starting families or to abstain from such a course altogether. The report shows that childlessness is more common among artists than among the population as a whole. Of artists in the 20–71 age group, 34 per cent are childless, while the corresponding figure in the general population is 32 per cent. Artists are also more likely to have only one child (21 per cent in the artist group, 16 per cent in the general population). A slightly lower proportion of artists than of people in general have two children (30 and 32 per cent respectively). The same applies in the case of three children or more (16 per cent and 20 per cent respectively). The study illustrates the importance of gender-segregated statistics, since the most pronounced difference in the number of children is to be found between women in the artist group and women in the population in general. Of women artists, 35 per cent are childless, while the corresponding figure for the population as a whole is 27 per cent. Male artists, on the other hand, are childless to a lesser extent than men in the population as a whole. In the artist group, 32 per cent of the men are childless, while the figure for the general population is 36 per cent. In all the professional fields discussed in the report, men have three children or more to a greater extent than women. For the population as a whole, the opposite is the case. In the performing arts, in particular, the gender gaps are substantial: one man in five and one woman in ten in the Music and Theatre categories have three children or more.

Förord

Situationen för kvinnliga och manliga konstnärer skiljer sig åt. Att säga det känns som att slå in öppna dörrar, och det är i sig vad den här rapporten gör i sin slutanalys som pekar på vikten av könsuppdelad statistik. Trots den till synes självklara slutsatsen är den här kartläggningen banbrytande. Aldrig tidigare har vi kunnat visa fram denna skillnad mellan kvinnliga och manliga konstnärer i Sverige på ett så komplext men samtidigt verifierbart sätt och med ett så stort underlag. Det är lätt att göra förenklingar vilket också ofta är nödvändigt att göra för att på ett tydligt sätt kommunicera något eller tala övertygande om en ståndpunkt. Den här rapporten gör motsatsen. Efter att ha läst igenom den kommer varje läsare att lägga nya nivåer av fakta och komplexa sammanhang till sin förståelse av konstnärernas villkor ur ett jämställdhetsperspektiv, nya lager av insikter tillfogas som troligtvis kommer att leda till viktiga slutsatser om vad som behöver göras.

Vad rapporten visar är hur oerhört svårt ett jämställdhetsarbete är i praktiken och då menar jag jämställdhetsarbete utifrån lika rättigheter. Vi går som det förefaller framåt mot ökad jämställdhet på ett område och då slinker något annat undan, en synvinkel som vi inte nog beaktade. Vi vet t.ex. att talteaterområdet i Sverige genomgått och fortsatt genomgår ett betydande förändringsarbete i sak och i normer och att - som studien visar - det i antalet konstnärer är ett jämställt område. Vi vet även att vi idag har fler kvinnliga chefer för de offentligt finansierade teatrarna än män. Trots det finns det mycket att göra när området samtidigt har den största inkomstskillnaden mellan kvinnor och män. Musikområdet visar sig vara jämställt i inkomst och dessutom finns ingen större skillnad ens i de högre inkomstgrupperna, men det är kraftigt mansdominerat i antal och enligt rapporten har andelen mellan antalet män och kvinnor inte förändrats på 12 år.

I likhet med befolkningen utjämnas könsskillnader i den personliga ekonomin när man tittar på nettoinkomsten dvs. vad vi har kvar efter transfereringsbidrag, skatter m.m. Precis som i hela befolkningen är det svenska trygghetssystemet oerhört viktigt för att kvinnor och män som är konstnärer skall få liknande ekonomiska förutsättningar.

Företagande kvinnor som är konstnärer är mer framgångsrika ekonomiskt än manliga företagande konstnärer - ett förvånande faktum även om nu framgången i faktiska summor är blygsam. Att kvinnliga konstnärer i genomsnitt har större förmögenhet än manliga konstnärer samt att kvinnor har högre utbildningsnivå lägger till frågor om klassbakgrund.

Kapitlet om konstnärer och barn för rapporten från inkomststatistikens fält till ett mer personligt plan som leder till många tankar om de skilda förutsättningarna.

Den avslutande rapporten i Konstnärsnämndens serie av inkomstundersökningar Konstnärernas arbete och inkomster publiceras i maj 2010. Även den särskiljer och analyserar materialet med avseende på kvinnor och män vilket kommer att göra bilden än mer komplex.

Ann Larsson
Kanslichef

1. Inledning

1.1 Undersökningens syfte och empiriska underlag

Konstnärsnämnden har i enlighet med förordning 2007:1199 till uppgift att hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden samt löpande bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet. Som ett övergripande direktiv i sin verksamhet ska Konstnärsnämnden bland annat anlägga ett jämställdhetsperspektiv, där kvinnors och mäns villkor utgör ett särskilt tema, vid frambringandet av statistiska uppgifter, omvärldsanalys och utvärdering (Sveriges Riksdag 2009). Föreliggande rapport, som syftar till att kortfattat belysa konstnärers ekonomiska situation ur ett jämställdhetsperspektiv, är ett led i detta arbete. Studien är också ett resultat av det särskilda uppdrag Regeringen gav Konstnärsnämnden, Kulturrådet och Jämställdhetsombudsmannen, där Konstnärsnämnden fick till uppgift att fördjupa analysen om konstnärernas yrkesmässiga villkor ur ett jämställdhetsperspektiv (007/2359/JÄM). Rapporten ingår i Konstnärsnämndens undersökning om *Konstnärernas inkomster* vars första del publicerades i januari 2009.

Jämställdhet är en av det demokratiska samhällets grundvalar och innebär att kvinnor och män genomgripande ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter, samt ”samma makt att forma samhället och sina egna liv” (SCB 2008a:12). Den svenska jämställdhetspolitiken syftar till att realisera detta genom fyra målsättningar, vilka omfattar områdena makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämn fördelning av hem- och omsorgsarbete samt upphörande av mäns våld mot kvinnor. I de politiska målen understryks att sysselsättning och egenförsörjning utgör ett av jämställdhetens fundament. Kvinnor och män ska ges lika möjlighet att etablera sig, liksom vidmakthålla sin ställning på arbetsmarknaden. I dessa sammanhang har vikten att värna om kvinnors entreprenörskap och egenförtagande kommit att bli en aktuell fråga. Kvinnor och män ska också beredas samma utvecklingsmöjligheter på arbetsmarknaden samt ha lika potential att kombinera och balansera arbete i relation till familjeliv (Mark 2007, s. 14; SCB 2008a; Integrations- och jämställdhetsdepartementet 2009).

De övergripande temaområden som berörs i denna rapport kommer främst att belysa konstnärers ekonomiska jämställdhet. I likhet med den tidigare studien så utgörs det empiriska underlaget av registerdata från Statistiska Centralbyrån (SCB). Statistiken visar antalet verksamma kvinnor och män i olika konstnärliga yrkesområden, dessa konstnärers sammanräknade förvärvsinkomst, förvärvsinkomstens sammansättning och fördelning efter utbildningsnivå. På samma sätt som i den föregående rapporten undersöks också resultat i konstnärers näringsverksamhet, inkomst av kapital och förmögenhet, liksom transfereringar och nettoinkomst. Dessa registerdata kan dock inte ge svar på hur stor del av arbetstiden som kvinnor och män förlägger vid konstnärligt arbete respektive annat arbete. Det är istället ämnet för denna rapportseries tredje delstudie, en enkätundersökning där frågor om konstnärers anställningsförhållanden och egenföretagande verksamhet också fördjupas.

En väsentlig skillnad mellan förevarande rapport och den första delstudien är att all statistik nu är könsuppdelad och att materialet bygger på uppgifter från inkomståret 2007.¹ Dessutom har undersökningen kompletteras med en redogörelse för det antal barn som kvinnliga och manliga konstnärer har i olika åldersklasser och i relation till befolkningen i övrigt.² På så sätt tangeras även jämställdhetsfrågan om balans mellan arbete, inkomster och familjeliv.

I den första delstudien användes 22 konstnärliga yrkeskategorier. För att få en överskådlig bild av det statistiska materialet har konstnärgruppen nu delats in i sju yrkesområden: Musikal, Ord, Musik, Dans, Bild och form, Teater och Film (se bilaga). Ytterligare ett skäl till att här använda enbart sju klassifikationer är att utövarna inom vissa

1 Den tidigare rapporten baserades på siffror från inkomståren 2004 och 2005.

2 Uppgifter om antal barn och konstnärernas ålder utgörs av 2008 års siffror.

konstnärliga yrkesgrupper annars tenderar att bli för få vid könsuppdelad statistik. Detta gäller exempelvis vid redovisning av konstnärlig näringsverksamhet efter kön och yrkesgrupp.

Urvalsprocessen har gått till som vid den första rapporteringen. Det betyder att konstnärgruppen avgränsats till att omfatta ”de som innehått eller erhållit inkomstgaranti, garanterad författarpenning, eller något stipendium eller bidrag från Konstnärnsnämnden eller Författarfonden åren 2004 och 2005”, liksom ”de som har ansökt om stipendium eller bidrag under åren 2002-2006” samt ”Musikerförbundets, Yrkesmusikers förbund och Teaterförbundets medlemmar”³ (Konstnärnsnämnden 2009, s. 11). Ett problem med föreliggande studie är att nya konstnärer, etablerade efter dessa år, inte ingår i urvalsramen. Detta, så kallade undertäckningsfel, kan leda till att äldre konstnärer är något överrepresenterade, medan några av Sveriges yngre konstnärer saknas i materialet som presenteras.⁴ Ett annat urvalsproblem handlar om ett övertäckningsfel, vilket innebär att det i konstnärgruppen kan finnas personer som ansökt om stipendier men som inte är konstnärligt yrkesverksamma. I denna studie ingår 21 185 konstnärer att jämföra med de 21 509 personer som bildade underlag för den första rapporten.

I likhet med den första delstudien så används sammanräknad förvärvsinkomst som inkomstredovisningsmått, vilket utgörs av inkomst av tjänst och näringsverksamhet.⁵ Med hänvisning till den stora inkomstspridning som finns inom konstnärgruppen så är de inkomster som presenteras redovisade i medianvärde och inte medelvärde eftersom det sistnämnda tenderar att starkt påverkas av enskilda höga eller låga belopp (jfr Konstnärnsnämnden 2009, s. 10).

Det bör poängteras att det är inkomststatistisk och inte lönestatistisk som behandlas i denna jämställdhetsrapport. För att analysera i vilken grad löneskillnaderna mellan kvinnor och män är ett uttryck för könsdiskriminering eller värdediskriminering, och inte en effekt av att olika arbetstid såsom deltidsarbete, övertid eller sjukfrånvaro, är löner i lönestrukturstatistisk omräknade till heltidslöner. En sådan omräkning görs inte vid redovisning av inkomststatistik (SCB 2004, 2008a; Medlingsinstitutet 2008). Det är således inte jämställdhetsfrågan om ”lika lön för lika arbete” som här står i centrum. Uppgifterna som presenteras avser istället säga något väsentligt om de ekonomiska resurser som kvinnor och män inom olika konstnärliga yrken har tillgång till, samt kortfattat aktualisera frågan om kvinnors och mäns villkor som näringsidkare inom konstområdet. Att redovisa inkomster är även relevant då ersättningen i trygghetssystemen bygger på den så kallade inkomstbortfallsprincipen varför kvinnors låga förvärvsinkomster många gånger leder till låga ersättningsnivåer i socialförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen (jfr SOU 2003:21, s. 35-36, 151-152).

Ovan har framgått att studien berör jämställdhetens kvantitativa aspekter med frågor om antalet kvinnor och män som konstnärliga yrkesutövare samt deras inkomstförhållanden. Jämställdhetens kvalitativa aspekter, det vill säga att kvinnor och män ska ges samma rättighet att påverka samhället genom att ha lika möjlighet att hävda sina kunskapsområden, uppfattningar och erfarenheter (Mark 2007, s. 15), ligger utanför studiens syfte. Troligtvis är förbindelseänkar dock flera mellan antalet kvinnor och män inom olika konstnärliga områden och de könsbundna traditioner, föreställningar och uppfattningar som varit dominerande inom yrkesfälten. Rimligtvis finns också samband mellan de histo-

3 I urvalet inkluderas endast medlemmar i Teaterförbundet med konstnärliga yrken.

4 Då en individers tillgångar generellt ökar med stigande ålder kan urvalsproblematiken ge upphov till att redovisade värden för exempelvis förmögenhet och inkomst av kapital blir något större än vad som egentligen är fallet i konstnärspopulationen. Det kan innebära att när dessa värden jämförs med befolkningen så bli relationen mellan värdena något missvisande. I sammanhanget ska också nämnas att det förmodligen redan från början i kategorin ”konstnärgruppen 20-64 år” funnits något fler i äldre åldrar än vad som gäller för den jämförelsegrupp som används i studien: ”befolkningen 20-64”, eftersom en yrkeskategori med lång utbildningstid jämförs med befolkningen i sin helhet.

5 I individers sammanräknade förvärvsinkomst ingår *skattepliktiga* stipendier från Författarfonden och Konstnärnsnämnden. I den första rapporten utvidgades inkomstredovisningsmättet till att även inkludera *skattefria* stipendier från Författarfonden och Konstnärnsnämnden. Detta har inte gjorts i denna rapport. Det ska också påpekas att studiemedel, inkomst av kapital och skattefria transfereringar inte heller ingår i inkomstmättet.

riska, sociala och kulturella föreställningar om vad en manlig respektive kvinnlig konstnär är, gör och bör vara, som påverkar de ekonomiska förhållanden som hon eller han idag verkar under (jfr Flisbäck 2009). Ett sådant tolkningsperspektiv behandlas dock i liten utsträckning i denna rapport.⁶

1.2 Rapportens disposition

Rapporten är disponerad så att efter denna inledning följer avsnitt 2 där konstnärsgruppens sammansättning behandlas. Avsnittet tar upp antalet och andelen kvinnor och män i sju olika konstområden, hur gruppen är fördelad i relation till kön, ålder och födelseland samt utbildningsnivå. Därefter följer avsnitt 3 vars huvudsakliga tema är konstnärers sammanräknade förvärvsinkomst. Här jämförs konstnärernas inkomster först med övriga befolkningen, sedan diskuteras konstnärernas inkomster i jämförelse mellan kvinnor och män samt i relation till utbildningsnivå och födelseland. För att få en bild över hur konstnärsgruppens inkomster i huvudsak förvärvas, genom exempelvis löneinkomst eller näringsverksamhet, redovisas i avsnitt 4 förvärvsinkomstens sammansättning. I detta avsnitt diskuteras även konstnärers ekonomiska resurser som näringsidkare ur ett jämställdhetsperspektiv. Förmögenhet och inkomst av kapital är temat för avsnitt 5 som följs av ämnet transfereringar och nettoinkomst i avsnitt 6. I det sistnämnda redovisas bland annat andelen kvinnor och män som under år 2007 haft föräldrapenning, vilket bildar övergång till avsnitt 7 om det antal barn som konstnärligt yrkesverksamma kvinnor och män har i relation till befolkningen i sin helhet. Rapporten avslutas med att ett urval av rapportens resultat diskuteras. Här ges också några riktlinjer för undersökningsteman som kan behöva uttömmas ytterligare. Det ska också sägas att varje avsnitt i rapporten är disponerat så att det inleds med en deskriptiv redovisning som summeras i en mer analytiskt orienterad och diskuterande sammanfattning.

⁶ På vilket sätt kön ligger till grund för klassificering av konstnärliga uttryck i form av kvalitet är exempelvis en väsentlig kvalitativ jämställdhetsproblematik som inte berörs här, men som kan ge upphov till kvinnors och mäns försörjningsmöjligheter inom det konstnärliga yrkesområdet.

2. Konstnärgruppen

2.1 Konstområde och kön

Antalet utövare inom en konstområde efter kön är ett grovt men väsentligt mått för att mäta jämställdhet. I officiell statistik brukar en yrkeskategori betecknas som könsbalanserad då den består av minst 40 procent av det ena könet (se t.ex. SCB 2008a). Måttet har kritiserats då andelen kvinnor, inte minst i ledande positioner, tenderar att hamna vid den nedre gränsen 40 procent, medan andelen män oftare finns vid det övre strecket 60-procent. På så vis kan en organisations återkommande *ojämlika* fördelning av kvinnor och män döljas bakom en retorik om verksamheten som könsbalanserad. I statliga myndigheter har därför en fördelning om 50/50 blivit målsättning och deklarerats som ett kvantitativt verktyg för att mäta jämställdhet (SOU 2007:108, s. 21). Nedan används termerna könsbalanserad då en yrkesgrupp till minst 40 procent utgörs av något kön, men för att nyansera klassificeringen talas om svag manlig eller kvinnlig dominans då något av könen överträder 50 procent men understiger gränsen vid 60 procent.

Tabell 1 visar att konstnärgruppen totalt består av 21 185 personer varav 9647 är kvinnor och 11 538 män. I likhet med vad som framkom i den tidigare studien är Bild och form den största yrkesgruppen, tätt följd av Musik (jfr Konstnärsnämnden 2009, s. 12). Av hela konstnärgruppen utgör bild- och formkonstnärerna 29 procent och de olika yrkesgrupperna samlade under beteckningen Musik 27 procent. Musikal är den minsta gruppen av de sju konstområdena och här återfinns 3 procent av alla konstnärer.

Konstnärgruppen år 2007 är könsbalanserad genom att bestå av 54 procent män och 46 procent kvinnor. Förhållandet är dock skiftande i de olika konstnärliga yrkesgrupperna och i tre av konstområdena dominerar något av könen. Såväl musikens fält som musikalområdet är mansdominerande och består av 71 respektive 64 procent män. Konstområdet Dans är kvinnodominerad och utgörs till 70 procent av kvinnor. Yrkesgrupperna ordkonstnärer och filmkonstnärerna är könsbalanserade, men i likhet med vad som gäller för konstnärgruppen generellt finns här en svag manlig dominans (55 respektive 58 procent män). Konstområdena Teater och Bild- och form är könsbalanserade, men med en svag kvinnlig dominans (52 respektive 56 procent kvinnor).

Det brukar hävdas att män på den svenska arbetsmarknaden befinner sig i ett flertal mindre yrken, medan kvinnor finns inom ett fåtal stora yrken. Detta förklaras till stor del med att det finns fler officiella yrkesbeskrivningar för traditionellt manliga arbeten inom exempelvis industrin än för traditionella kvinnoyrken inom exempelvis vårdområdet (SOU 2004:43, s. 65-67, 87-88). När det gäller konstnärgruppen framträder inte ett sådant entydigt mönster. Tabell 1a visar att de stora yrkesgrupperna Bild och form, Musik, Teater och Ord samlar flest antal yrkesutövare från båda könen. Medan Bild och form är den yrkesgrupp där flest kvinnor i konstnärgruppen befinner sig, utgör musikerna den största yrkesgruppen för män. Inom Bild och form finns 3406 kvinnor, vilket motsvarar 35 procent av samtliga i konstnärgruppen. Inom musikområdet finns 4096 män, eller 36 procent av samtliga i konstnärgruppen. Bild och form rymmer 2639 män (23 procent av samtliga män), Musik 1654 kvinnor (17 procent av samtliga kvinnor).

2.2 Konstområde, ålder och kön

Av samtliga konstnärer i urvalet återfinns 2098 konstnärer eller 10 procent i ålderskategorin 65 år och över. I åldersgruppen under 20 år finns det inga konstnärer, vilket är en effekt av den urvalsproblematik som nämndes inledningsvis. Även om den äldre ålderskategorin således är något överrepresenterad i undersökningens urvalsram är det rimligt att anta att konstnärerna är en yrkesgrupp med osedvanligt stor andel verksamma efter pensionsåldern. Av alla sysselsatta i Sverige (totalt 4 548 600 personer) det fjärde kvartalet år 2007 fanns endast 2 procent (92 300 personer) i åldersgruppen 65-74 år. Av dessa var 34 procent kvinnor och 66 procent män (SCB 2009/AKU).

Andelen verksamma konstnärer efter 65 år varierar dock med konstnärligt yrkesområde.

Tabell 1. Konstnärgruppen efter konstområde, kön och ålder år 2007, samt andel kvinnor och män i respektive yrkesgrupp efter ålder.

Konstområde	Samtliga konstnärer						20-64 år						65 och över							
	Totalt	Kvinnor	Andel	Män	Andel	Totalt	Kvinnor	Andel	Män	Andel	Totalt	Kvinnor	Andel	Män	Andel	Totalt	Kvinnor	Andel	Män	Andel
	Musikal	733	261	36%	472	64%	706	260	37%	446	63%	27	1	4%	26	96%				
Ord	3 272	1 483	45%	1 789	55%	2 468	1 148	47%	1 320	53%	804	335	42%	469	58%					
Musik	5 750	1 654	29%	4 096	71%	5 493	1 614	29%	3 879	71%	257	40	16%	217	84%					
Dans	841	591	70%	250	30%	824	584	71%	240	29%	17	7	41%	10	59%					
Bild och Form	6 045	3 406	56%	2 639	44%	5 350	3 097	58%	2 253	42%	695	309	44%	386	56%					
Teater	3 415	1 782	52%	1 633	48%	3 176	1 664	52%	1 512	48%	239	118	49%	121	51%					
Film	1 129	470	42%	659	58%	1 070	455	43%	615	57%	59	15	25%	44	75%					
Totalt	21 185	9 647	46%	11 538	54%	19 087	8 822	46%	10 265	54%	2 098	825	39%	1 273	61%					

Ord samt Bild och form utgör de konstnärskategorier med flest verksamma utövare efter 65 år. Av samtliga ordkonstnärer så är 25 procent över 65 år och 11 procent av alla bild- och formkonstnärer finns i samma åldersgrupp. Danskonsktnärer har 2 procent som är över 65 år, vilket alltså motsvarar andelen verksamma efter pensionsåldern i befolkningen.⁷ När det gäller könsfördelningen i den övre ålderskategorin visar tabell 1a att männen är något fler även i de yrkesgrupper som är kvinnodominerade eller har svag kvinnodominans sett till det totala antalet yrkesutövare. Av ordkonstnärerna över 65 år är 42 procent kvinnor och 58 procent män. Av bild- och formkonstnärerna är motsvarande siffror 44 och 56 procent. Av de 17 danskonsktnärer, som är 65 år och över, är 7 kvinnor och 10 män.

2.3 Konstnär, utbildning och kön

Tabell 2. Antal och andel i befolkningen efter högsta utbildningsnivå och kön, 20-64 år, år 2007.

Utbildningsnivå	Män		Kvinnor		Totalt	
	antal	andel	antal	andel	antal	andel
Grundskola	473 500	17,5%	352 647	13,4%	826 147	15,5%
Gymnasieutbildning	1 355 397	50,2%	1 231 873	46,9%	2 587 270	48,6%
Eftergymnasial<3 , konstnärlig inriktning	10 636	0,4%	11 811	0,4%	22 447	0,4%
Eftergymnasial<3 , ej konstnärlig inriktning	364 300	13,5%	403 744	15,4%	768 044	14,4%
Eftergymnasial>=3, konstnärlig inriktning	9 788	0,4%	12 356	0,5%	22 144	0,4%
Eftergymnasial>=3, ej konstnärlig inriktning	423 108	15,7%	569 459	21,7%	992 567	18,6%
Forskarutbildning, konstnärlig inriktning	414	0,0%	342	0,0%	756	0,0%
Forskarutbildning, ej konstnärlig inriktning	32 317	1,2%	17 573	0,7%	49 890	0,9%
Befolkningen	2 701 045	100%	2 625 153	100%	5 326 198	100%

Tabell 3. Antal och andel i konstnärgruppen efter högsta utbildningsnivå och kön, 20-64 år, år 2007.

Utbildningsnivå	Män		Kvinnor		Totalt	
	antal	andel	antal	andel	antal	andel
Grundskola	649	6,3%	252	2,9%	901	4,7%
Gymnasieutbildning	3 184	31,0%	2 082	23,6%	5 266	27,6%
Eftergymnasial<3 , konstnärlig inriktning	591	5,8%	644	7,3%	1 235	6,5%
Eftergymnasial<3 , ej konstnärlig inriktning	1 166	11,4%	1 153	13,1%	2 319	12,1%
Eftergymnasial>=3, konstnärlig inriktning	2 721	26,5%	2 977	33,7%	5 698	29,9%
Eftergymnasial>=3, ej konstnärlig inriktning	1 715	16,7%	1 593	18,1%	3 308	17,3%
Forskarutbildning, konstnärlig inriktning	59	0,6%	29	0,3%	88	0,5%
Forskarutbildning, ej konstnärlig inriktning	151	1,5%	74	0,8%	225	1,2%
Samtliga	10 265	100%	8 822	100%	19 087	100%

Tabellerna ovan visar andelen kvinnor och män i befolkningen och konstnärgruppen efter utbildningsnivå. Generellt kan konstnärer betecknas som en högutbildad samhällsgrupp. I befolkningen är det 35 procent som minst har en eftergymnasial utbildning kortare än tre år. I konstnärgruppen är motsvarande siffra 67 procent. I befolkningen är det 20 procent som har en eftergymnasial utbildning som är minst tre år eller längre. I konstnärgruppen uppgår andelen till 49 procent.

⁷ Att andelen verksamma efter 65 år är lägst inom yrkesområdet Dans har troligtvis samband med att kroppen utgör det viktigaste instrumentet för denna yrkesgrupp.

I allmänhet är kvinnor mer högtbildade än män. I tabellerna 2 och 3 framkommer att detta gäller såväl i konstnärgruppen som i befolkningen. Av kvinnorna i befolkningen har 39 procent minst en eftergymnasial utbildning, som är kortare än tre år, och 23 procent en som minst är tre år eller längre. Av männen i befolkningen är motsvarande siffror 31 procent respektive 17 procent. I konstnärgruppen har 73 procent av kvinnorna en eftergymnasial utbildning kortare än tre år och 53 procent en som är tre år eller längre. För männen i konstnärgruppen är motsvarande siffror 62 respektive 45 procent. Kvinnor med konstnärlig yrkesverksamhet utgör således en särskilt högtbildad kategori.

2.4 Konstnär, födelseland och kön

Tabell 4 visar antalet och andelen i befolkningen efter födelseland i åldersgruppen 20-64 år. I tabell 5 visas motsvarande uppgifter för konstnärgruppen.⁸ I tabellerna framkommer att konstnärgruppen till 46 procent utgörs av män födda i Sverige och att befolkningen utgörs av 43 procent män födda i Sverige. I jämförelse med befolkningen består konstnärgruppen också av en större andel män födda i vad som här kategoriseras som "EU15+småstater" (1,3 procent i konstnärgruppen, 1,7 procent i befolkningen), samt "Latinamerika och Karibien" (1 procent i konstnärgruppen, 0,5 procent i befolkningen). I jämförelse med övriga befolkningen finns även något fler män i konstnärgruppen vars födelseland ingår i gruppen "Övriga stora i-länder/västländer"⁹ (0,2 procent i konstnärgruppen, 0,5 procent i befolkningen) och "EU nya 10" (0,8 procent i konstnärgruppen, 0,5 procent i befolkningen).

Vid en jämförelse mellan kvinnorna i konstnärgruppen och kvinnor i övriga befolkningen återfinns något fler i konstnärgruppen med födelseland "EU15+småstater" (0,7 procent i konstnärgruppen, 0,5 procent i befolkningen) och "Övriga stora i-länder/västländer" (0,5 procent i konstnärgruppen, 0,1 procent i befolkningen).

De grupper som kan sägas vara underrepresenterade¹⁰ bland kvinnorna i konstnärgruppen är kvinnor födda i "Övriga Europa" (0,7 procent i konstnärgruppen, 1,4 procent i befolkningen), "Övriga Asien och Oceanien" (0,4 procent i konstnärgruppen, 1,0 procent i befolkningen) och "Mellanöstern och Nordafrika" (0,4 procent i konstnärgruppen, 1,6 procent i befolkningen). Underrepresentation bland män i konstnärgruppen återfinns i grupperna "Övriga Europa" (1,2 procent i konstnärgruppen, 0,8 procent i befolkningen), "Övriga Asien och Oceanien" (0,2 procent i konstnärgruppen, 0,7 procent i befolkningen), "Mellanöstern och Nordafrika" (1,2 procent i konstnärgruppen, 2,0 procent i befolkningen).

8 Den klassificering av födelseland som används i tabellerna är vanligt förekommande vid redovisning av de registerdata SCB tillhandahåller som rör födelseland. Kategorierna är varandra uteslutande.

9 I kategorin "Övriga stora i-länder/västländer" ingår Australien, Japan, Kanada, Nya Zeeland, Schweiz och USA.

10 Underrepresentation definieras här som att skillnaden omfattar minst 0,5 procentenheter.

Tabell 4. Antal och andel i befolkningen efter födelse-land och kön, 20-64 år, år 2007.

Födelse-land	Män		Kvinnor		Totalt	
	antal	andel	antal	andel	antal	andel
Sverige	2 288 864	43,0%	2 191 921	41,2%	4 480 785	84,1%
Övriga Norden	77 423	1,5%	93 173	1,7%	170 596	3,2%
EU15+småstater	38 974	0,7%	27 031	0,5%	66 005	1,2%
Övriga stora i-länder	9 149	0,2%	7 823	0,1%	16 972	0,3%
EU nya 10	23 985	0,5%	37 745	0,7%	61 730	1,2%
Övriga Europa	66 270	1,2%	74 249	1,4%	140 519	2,6%
Latinamerika och Karibien	26 947	0,5%	27 879	0,5%	54 826	1,0%
Övriga Asien och Oceanien	34 679	0,7%	54 861	1,0%	89 540	1,7%
Mellanöstern och Nordafrika	108 906	2,0%	87 530	1,6%	196 436	3,7%
Övriga Afrika	25 662	0,5%	22 789	0,4%	48 451	0,9%
Födelse-land okänt	186	0,0%	152	0,0%	338	0,0%
Samtliga	2 701 045	50,7%	2 625 153	49,3%	5 326 198	100%

Tabell 5. Antal och andel i konstnärsguppen efter födelse-land och kön, 20-64 år, år 2007.

Födelse-land	Män		Kvinnor		Totalt	
	antal	andel	antal	andel	antal	andel
Sverige	8 832	46,3%	7 769	40,7%	16 601	87,0%
Övriga Norden	258	1,4%	306	1,6%	564	3,0%
EU15+småstater	253	1,3%	142	0,7%	395	2,1%
Övriga stora i-länder	99	0,5%	104	0,5%	203	1,1%
EU nya 10	144	0,8%	121	0,6%	265	1,4%
Övriga Europa	153	0,8%	142	0,7%	295	1,5%
Latinamerika och Karibien	184	1,0%	63	0,3%	247	1,3%
Övriga Asien och Oceanien	46	0,2%	72	0,4%	118	0,6%
Mellanöstern och Nordafrika	234	1,2%	80	0,4%	314	1,6%
Övriga Afrika	60	0,3%	23	0,1%	83	0,4%
Födelse-land okänt	2	0,0%	.		2	0,0%
Samtliga	10 265	54%	8 822	46%	19 087	100%

2.5 Sammanfattande diskussion

Generellt på svenska arbetsmarknaden skedde en tillströmning av kvinnor från mitten av 1970-talet till början av 1990-talet (Fürst 1999, s. 28; Ulfsdotter Eriksson 2006, s. 18 ff.; SCB 2008a, s. 52). Liknande utveckling står även att finna inom det konstnärliga yrkesområdet: Från att år 1975 ha utgjort en knapp tredjedel av alla svenska konstnärer kom konstnärsguppen år 1990 att bestå av 42 procent kvinnor. År 1995 visades att gruppen utgjordes av 47 procent kvinnor och 53 procent män (SOU 1997:183, s. 22; SOU 1997:184, s. 18; SOU 1997:190, s. 11). Inkomståret 2007 bestod gruppen av 46 procent och 54 procent män. Samma andel gällde även för konstnärerna i åldersgruppen 20-64 år. I jämförelse med övriga befolkningen är det främst män födda i Sverige som är något överrepresenterad i konstnärsguppen.

Feminisering av ett yrkesområde är vad som sker då en verksamhet som varit manligt dominerad övergår till att domineras av kvinnor. Studier av dessa yrkesprocesser brukar

hävda att feminisering alltid åtföljs av motståndsstrategier eftersom det finns rädsla för att yrket ska förlora viss aktning – degraderas – till följd av den samhälleliga värde- och kvalifikationskriminering där kvinnor, och traditionellt kvinnliga sysslor, tillerkänns ett lägre värde (Reskin 1988; Ottosson 2004).¹¹ Den motsatta processen, då män ökar sin kvantitativa och/eller kvalitativa dominans inom ett område, kan betecknas som *maskulinisering*. Sådana processer kan istället leda till ett yrkesområde uppvärderas.¹²

Att kvinnor sedan mitten av 1970-talet ökat sitt tillträde till det konstnärliga yrkesområdet ska snarare än en feminiseringsprocess betraktas som en jämställdhetsprocess där yrkesgruppen blivit mer könsbalanserad. Det ska dock poängteras att gruppen till antalet inte är jämställd utan fortfarande uppvisar en svag manlig dominans. Vid ett försök till jämförelse med materialet från år 1995 kan konstateras att den starka tillströmningen av kvinnor till konstnärliga yrken förefaller ha avstannat genom att den totala yrkesgruppen blivit mer könsbalanserad. När det gäller andelen kvinnor och män i respektive yrkesområde så är andelen relativt oförändrad inom Bild och form, Musik, Teater och Dans.¹³ De yrkesområden som genomgått störst förändring beträffande könssammansättning är konstområdena Film och Ord som år 1995 bestod av 64 respektive 65 procent män, vilket kan jämföras med år 2007 då det inom filmområdet fanns 58 procent män och 55 procent män bland ordkonstnärerna.¹⁴ I denna tidigare undersökning fanns inte Musikal med som yrkeskategori (SOU 1997:190).

Vid en diskussion om konstnärsgruppens könssammansättning är det väsentligt att göra en uppdelning i olika yrkesgrupper eftersom könsbalansen alltså skiljer sig åt inom olika områden. Det är också väsentligt att inte bara analysera *andelar* utan också se hur stort *antal* kvinnor och män som befinner sig inom respektive yrkesområde. I avsnittet har framkommit att musikens fält domineras av män till 70 procent. Samma siffra gällde även 12 år tidigare (SOU 1997:190). I utredningen *Den professionella orkestermusiken* hävdades att ”förhållandet med den manliga dominansen i orkestrarna förklaras – och försvaras – oftast med att förändring ”är på gång” (SOU 2006:34, s. 84). Jämförelsen med registerdata från år 1995 visar alltså att så inte verkar vara fallet.

Den manliga dominansen inom musikområdet har varit föremål för problematisering i tidigare studier (se t.ex. Öhrström 2000; SOU 2006:34; SOU 2006:42; Österling 2009). I samband med liknande analyser är det väsentligt att erinra om att 17 procent av alla kvinnor som är konstnärer i Sverige befinner sig inom detta yrkesfält. Kvinnliga konstnärer inom musikområdet är visserligen i minoritet i konstområdet, men de utgör en relativt stor grupp av landets kvinnliga konstnärer.

Även om den äldre ålderskategorin är överrepresenterad i de registerdata som utgör denna studies underlag så förefaller andelen verksamma efter pensionsåldern i konstnärsgruppen vara klart större än motsvarande andel i befolkningen (SCB 2009/AKU). I jämförelse med lönearbete är konstnärligt arbete troligtvis inte en verksamhet från vilken kvinnor och män enkelt pensioneras då det kan innefatta en starkare yrkesidentitet med ett djupt personligt engagemang (jfr SOU 1997:183; Lund 2009, s. 193). Ytterligare en förklaring till att 10 procent av yrkesgruppen befinner sig i åldern över 65 kan handla om att det är först vid pensionsåldern som tid och ekonomi ger utrymme för konstnärlig verksamhet.

I åldersgruppen över 65 år finns fler män än vad som gäller konstnärsgruppen generellt. En stor del av förklaringen till detta förhållande står troligtvis att finna i att fler

11 Forskare har också pekat på hur män överger yrken då teknisk utveckling leder till en degenerering av sysslor och yrken på så vis betecknas som ”okvalificerade” (se t.ex. Ottosson 2004, s. 81-82; Wikstrand 2009).

12 Cecilia Olsson (2000, s. 199) har ur ett historiskt perspektiv pekat på hur ”avfeminisering” inom dansens område varit en statushöjande strategi för att locka fler män till området – både som publik och yrkesutövare.

13 Bild och form bestod år 1995 av 53 procent kvinnor och 47 procent män, musikområdet av 29 procent kvinnor och 71 procent män, Teater av 54 procent kvinnor och 46 procent män och Dans hade 25 procent män och 75 procent kvinnor (SOU 1997:190, s. 11).

14 Det finns svårigheter med att jämföra föreliggande registerutdrag med uppgifterna i 1997 års studie eftersom klassifikationen av konstnärliga yrkesgrupper skiljer sig åt. Vad som gjorts är ett försök att slå samman de yrkesgrupper som fanns med i urvalet 1995 i de yrkesklassifikationerna som används i denna rapport.

kvinnor sedan mitten av 1970-talet gjort entré inom det konstnärliga yrkesområdet, men att det ökade antalet ännu inte kommit att avspegla sig i den övre ålderskategorin. Det ska emellertid noteras att tidigare studier hävdar att det inom konstnärliga fält finns ett könsmaktsförhållande där kvinnor som konstnärer främst är intressanta när de är yngre, medan mäns konstnärliga utövande och uttryck även premieras i äldre år (se t.ex. Enberg 2003; SOU 2006:42, s. 394-395, Dean 2008; Lund 2009, s. 186). Ett sådant förhållande skulle kunna förklaras av att femininitet, sett som en resurs att investera i konstnärliga yrkessammanhang, minskar med åldern, medan maskulinitet som ett positivt kapital ökar med stigande ålder (jfr Skeggs 1999). Undersökningar har också pekat på att kvinnor i större utsträckning än män väljer bort en konstnärlig karriär efter det att de fått barn (se t.ex. SOU 2003:21; SOU 2006:42). För att vidare undersöka dessa frågor om kvinnliga konstnärers avhopp från yrkeskarriären, samt dess koppling till familjebildning och femininitet som resurs, krävs tidsseriedata, så kallade longitudinella studier, av konstnärgruppen i kombination med uppföljande kvalitativa studier som samtalsintervjuer och/eller etnografi.

3. Sammanräknad förvärvsinkomst

3.1 Konstnärers sammanräknade förvärvsinkomst i jämförelse med befolkningen

Tidigare studier av konstnärers inkomstförhållanden har visat att konstnärsgruppens förvärvsinkomst är klart lägre än vad som gäller för den övriga befolkningen (SOU 1997:184, SOU 1997:190; Fritzell & Lundberg 1998; Konstnärsnämnden 2009). I genomsnitt hade konstnärer år 1995 17 procent lägre förvärvsinkomst än övriga befolkningen (SOU 1997:190). Tio år senare var skillnaden i medianinkomst 15 procent (Konstnärsnämnden 2009). Tabell 6a visar att denna differens inkomståret 2007 låg kvar på 15 procent. För hela konstnärsgruppen var medianvärdet för den sammanräknade förvärvsinkomsten detta år 205 559 kronor, vilket kan jämföras med 240 563 kronor, som var medianvärdet för hela befolkningens förvärvsinkomst.

Tabell 6. Sammanräknad förvärsinkomst, samt andel av befolkningens förvärsinkomst för konstnärgruppen, 20-64 år, år 2007. Medianvärde samt gränsvärden för de 10 respektive 25 procent som har lägst inkomst och för de 10 respektive 25 procent som har högst inkomst.

6a) Samtliga.

Konstområde	Andel av befolkningen		Andel av befolkningen		Andel av befolkningen		Andel av befolkningen	
	p10	p25	p50 (median)	p75	p90	Andel av befolkningen	p90	Andel av befolkningen
Musikal	64 732	131 451	195 879	266 863	340 061	81%	266 863	83%
Ord	46 226	120 696	219 591	328 497	427 824	91%	328 497	103%
Musik	72 643	152 947	238 369	323 584	392 933	101%	323 584	101%
Dans	57 900	137 935	212 235	288 170	350 702	91%	288 170	90%
Bild och Form	8 378	70 989	147 984	221 775	300 983	47%	221 775	69%
Teater	108 297	180 389	248 452	324 826	414 956	215%	324 826	101%
Film	28 092	105 280	194 130	291 156	366 167	56%	291 156	91%
Totalt	39 753	120 189	205 559	297 921	378 438	79%	297 921	93%
Befolkningen	50 316	152 016	240 563	320 100	425 181		320 100	

6b) Kvinnor.

Konstområde	Andel av befolkningen		Andel av befolkningen		Andel av befolkningen		Andel av befolkningen	
	p10	p25	median	p75	p90	Andel av befolkningen	p90	Andel av befolkningen
Musikal	61 371	126 241	186 622	243 079	314 047	131%	243 079	88%
Ord	45 134	116 095	213 177	316 076	402 010	96%	316 076	114%
Musik	75 672	154 488	234 292	317 225	375 696	161%	317 225	114%
Dans	62 170	137 935	203 125	277 730	329 889	132%	277 730	100%
Bild och Form	8 655	68 746	144 472	216 112	289 507	18%	216 112	78%
Teater	102 058	171 686	235 368	304 833	388 313	217%	304 833	110%
Film	26 321	103 757	190 579	272 252	353 095	56%	272 252	98%
Totalt	33 797	111 807	194 720	276 599	355 278	72%	276 599	100%
Befolkningen	46 948	135 450	213 589	277 642	353 743		277 642	

6c) Män.

Konstområde	Andel av befolkningen		Andel av befolkningen		Andel av befolkningen		Andel av befolkningen	
	p10	p25	median	p75	p90	Andel av befolkningen	p90	Andel av befolkningen
Musikal	66 800	133 988	199 566	280 590	345 800	73%	280 590	79%
Ord	48 219	123 815	225 184	343 972	462 063	82%	343 972	96%
Musik	70 376	152 295	240 500	327 242	399 679	88%	327 242	92%
Dans	47 292	140 107	227 760	320 129	370 779	83%	320 129	90%
Bild och Form	8 000	73 577	151 433	236 950	320 609	55%	236 950	66%
Teater	116 364	191 287	268 556	342 472	433 390	98%	342 472	96%
Film	29 784	105 280	196 970	308 774	377 957	72%	308 774	86%
Totalt	46 934	127 274	217 356	313 117	395 922	79%	313 117	88%
Befolkningen	55 314	177 775	274 239	357 345	488 252		357 345	

Medianvärdet för den förvärvsinkomst som kvinnorna i konstnärsgruppen hade år 2007 var 194 720 kronor. För männen var motsvarande siffra 217 356 kronor. I befolkningen var medianvärdet för kvinnornas sammanräknade förvärvsinkomst 213 589 kronor och männens 274 239 kronor. Den sammanlagda förvärvsinkomsten för kvinnorna i konstnärsgruppen motsvarade 91 procent av kvinnornas i befolkningen. Männen i konstnärsgruppen hade däremot en förvärvsinkomst som utgjorde 79 procent av medianvärdet för män i befolkningen.

Skillnaden i förvärvsinkomst är alltså inte så markant mellan kvinnor i konstnärsgruppen och kvinnor i övriga befolkningen, som den är mellan män i konstnärsgruppen och övriga män. Men differensen mellan konstnärers och befolkningens medianinkomst varierar frekvent mellan de sju olika konstnärsgrupperna. Även om inte någon konstnärskategori når upp till mäns medianinkomst i den övriga befolkningen så har exempelvis manliga teaterkonstnärer ett medianvärde som ligger 2 procent under vad män i befolkningen har i sin helhet. Manliga bild- och formkonstnärerna har däremot endast 55 procent av mäns inkomst generellt.

I likhet med vad som gäller för män som bild- och formkonstnärer så förefaller kvinnor i denna yrkesgrupp att vara särskilt ekonomiskt utsatta sett till den sammanlagda förvärvsinkomsten. Medianvärdet för kvinnorna inom Bild och form motsvarar 68 procent av medianvärdet för den övriga kvinnliga befolkningens förvärvsinkomst. Inom konstområdena Teater och Musik ligger däremot medianinkomsten 10 procent över vad som gäller för kvinnor generellt.

3.2 Spridning i förvärvsinkomst

Ovan har framkommit att Teater är det område av de sju konstområdena som har högst medianvärde beträffande sammanräknad förvärvsinkomst. Därefter följer konstnärsgruppen Musiker. Konstnärerna med lägst förvärvsinkomst återfinns inom gruppen Bild och form. Dessa förhållanden gäller såväl kvinnor som män.

Skillnaden i medianinkomst är stor *mellan* olika konstområden. Men även *inom* de olika konstnärliga yrkesgrupperna finns stor inkomstspridning. Ett sätt för att få en övergripande bild över inkomstspridningen inom en yrkesgrupp är att visa på dess variationsbredd (jfr SOU 1997:190, s. 13). Variationsbredd kan mätas i kvartildifferens, vilket är skillnaden mellan gränsvärdet för de 25 procent (övre kvartilen) som har högst inkomst och de 25 procent med lägst inkomst (undre kvartilen). Variationsbredd kan också mätas i decildifferens, som anger skillnaden mellan gränsvärdet för de 10 procent med högst inkomst (övre percentilen) och de 10 procent med lägst inkomst (nedre percentilen). Höga värden för kvartildifferensen och decildifferensen tyder på stor spridning i inkomstfördelningen.

Kvartildifferensen som decildifferensen visar att inkomstspridningen inom konstnärsgruppen är något högre än för befolkningen i sin helhet. Högst spridning finns inom yrkesgruppen ordkonstnärer, följt av filmkonstnärer. Konstnärer inom musikalområdet har minst inkomstspridning. Situationen gäller både kvinnor och män.¹⁵ Variationsbredden är högre för män än för kvinnor i konstnärsgruppen, vilket visar att det finns en större inkomstspridning bland de manliga konstnärerna.

3.3 Sammanräknad förvärvsinkomst i jämförelse mellan kvinnor och män

I denna studie framkommer i likhet med tidigare inkomstundersökningar att det skiljer mindre i förvärvsinkomst mellan kvinnor och män i konstnärliga yrken än vad som gäller den övriga befolkningen (jfr SOU 1997:190, SOU 2003:21, s. 151; Konstnärsnämnden 2009). I befolkningen uppgick medianvärdet år 2007 för kvinnors förvärvsinkomst till 78

15 Den konstnärliga arbetsmarknaden har ibland beskrivits i termer av en så kallad "star economy" där några få individer erhåller stor ekonomisk vinst och kulturellt erkännande, medan det stora antalet inte inbringar tillräckligt med intäkter för att klara sin försörjning (Jansson & Power 2008, s. 17. Jfr Österling 2009, s. 25, 75). Det bör påpekas att principen för urvalet i denna studie kan ha inneburit att konstnärer med högst förvärvsinkomster, inom exempelvis musik- och bild- och formområdet, inte finns representerade i materialet.

procent av männens. I konstnärgruppen samma år hade kvinnorna 90 procent av männens förvärvsinkomst, mätt i medianvärde.

Tabell 7. Kvinnors sammanräknade förvärvsinkomst i andel av mäns sammanräknade förvärvsinkomst, Konstnärgruppen, 20-64 år, år 2007.

Konstområde	p10	p25	median	p75	p90
Musikal	92%	94%	94%	87%	91%
Ord	94%	94%	95%	92%	87%
Musik	108%	101%	97%	97%	94%
Dans	131%	98%	89%	87%	89%
Bild och Form	108%	93%	95%	91%	90%
Teater	88%	90%	88%	89%	90%
Film	88%	99%	97%	88%	93%
Totalt	72%	88%	90%	88%	90%

Tabell 7 visar kvinnors inkomst i andel av mäns inkomst inom de sju olika konstområdena. Vid en jämförelse av medianvärden kan utläsas att Film och Musik är de områden med minst könsskillnader i förvärvsinkomst. Här har kvinnorna en förvärvsinkomst vars medianvärde motsvarar 97 procent av männens. Inom teaterns yrkesfält uppgår kvinnors förvärvsinkomst till 88 procent av männens och inom dansens område är motsvarande siffra 89 procent.

Analysen av löneskillnader på den svenska arbetsmarknaden kommer ofta till slutsatsen att lönedifferensen är minst i kvinnodominerade yrken med låg utbildningsnivå där lönerna är låga (SOU 2004:43, s. 74-75; Ulfsson Eriksson 2006, s. 22; Medlingsinstitutet 2008). Störst skillnad i lön återfinns i könsbalanserade yrken som kräver hög utbildning (Medlingsinstitutet 2008, s. 15-16). Nu är det skillnader i förvärvsinkomst som här diskuteras, men av de två konstnärliga yrkesområden med minst inkomstskillnader mellan könen är ett könsbalanserat (Film) och ett mansdominerat (Musik). I likhet med vad som gäller för konstnärgruppen generellt är dessa högutbildade yrkeskategorier.¹⁶ Medianinkomsten för musiker är 1 procent lägre än befolkningens. Filmkonstnärer har 19 procent lägre inkomst än befolkningen i sin helhet.

3.4 Kvinnor och män i olika inkomstklasser

Tabell 8 redovisar antalet kvinnor och män i olika inkomstklasser, samt hur andelen kvinnor och män är fördelade i respektive inkomstklass. Totalt är det 599 konstnärer (3 procent av hela gruppen) som befinner sig i inkomstklassen 0 kronor. Av dessa är 51 procent kvinnor och 49 procent män. Bild och form är den yrkesgrupp med störst andel inom denna inkomstklass. Av samtliga bild- och formkonstnärer befinner sig 332 (6 procent) i den lägsta inkomstklassen. Här är 58 procent kvinnor och 42 procent män.

Ordkonstnärer är det konstområde som har flest konstnärer representerade i inkomstgruppen över 400 000 kronor. Av samtliga ordkonstnärer återfinns 320 (13 procent) i den övre inkomstklassen, varav 37 procent är kvinnor och 63 procent är män. Bild och formkonstnärer är den yrkesgrupp med minst andel konstnärer i inkomstklassen över 400 000 kronor och här återfinns 153 personer (3 procent) i yrkesgruppen.

Tabell 8. Sammanräknad förvärvsinkomst för Konstnärgruppen, 20-64 år, år 2007.

¹⁶ I denna rapport redovisas inte utbildningsnivå i respektive konstnärlig yrkeskategori. Registerdata från år 1995 visade att den konstnärliga yrkeskategorin med flest andel högutbildade fanns inom musikområdet, därefter kom Bild och form (SOU 1997:190, s. 15-16).

Andel kvinnor och män i respektive inkomstklass (1000-tals kronor).

Yrkes- kategori	0		0,1-79,9		80,0-159,9		160,0-239,9		240,0-399,9		400,0-	
	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män
Musikal	8	38%	63%	80	41%	59%	159	38%	62%	196	29%	71%
Ord	84	36%	64%	278	53%	47%	478	48%	52%	777	47%	53%
Musik	60	27%	73%	551	28%	72%	863	30%	70%	2233	30%	70%
Dans	26	62%	38%	79	70%	30%	154	77%	23%	280	68%	33%
Bild och Form	332	58%	42%	1135	59%	41%	1421	58%	42%	963	53%	47%
Teater	40	63%	38%	186	59%	41%	384	57%	43%	1323	49%	51%
Film	49	49%	51%	161	42%	58%	213	45%	55%	310	43%	57%
Totalt	599	51%	49%	2470	50%	50%	3672	49%	51%	6082	42%	58%
							4787	50%	50%	1477	33%	67%

Resultat baserat på uppgifter från inkomståret 1995 visade att kvinnornas andel i de högre inkomstklasserna för konstnärer hade en benägenhet att minska. I inkomstklassen över 400 000 kronor fanns 29 procent kvinnor och 71 procent män, vilket jämfördes med inkomstklassen 160-180 000 kronor där andelen kvinnor var 49 procent (SOU 1997:184, s. 18). Siffror från inkomståret år 2007 pekar i samma riktning: I inkomstklassen 240- 399 900 kronor återfinns 42 procent kvinnor och 58 procent män. Av de 1477 konstnärer (7 procent av hela konstnärgruppen) som har en sammanräknad förvärvsinkomst över 400 000 kronor består 33 procent av kvinnor och 67 procent män. Bland dem med en förvärvsinkomst över 400 000 kronor kan noteras att andelen kvinnor sjunker väsentligt inom de konstnärliga yrkesgrupperna Dans samt Bild och form. Yrkesgruppen Dans utgörs totalt av 70 procent kvinnor och 30 procent män. I den övre inkomstgruppen är förhållandet 59 procent kvinnor och 41 procent män. Bild- och formkonstnärerna består av 56 procent kvinnor och 44 procent män, men i inkomstklassen över 400 000 kronor är andelen 39 procent kvinnor och 61 procent män.

3.5 Sammanräknad förvärvsinkomst, utbildning och kön

I likhet med vad som framkommit i andra undersökningar visar materialet från år 2007 att den omfattande investering i utbildningskapital som konstnärer i allmänhet ägnar sig åt ger liten utdelning i form av sammanräknad förvärvsinkomst (se t.ex. Fritzell & Lundberg 1998; SOU 1997:190; SOU 2003:21; Forsman 2008; Konstnärsnämnden 2009). Särskilt riskabel förefaller den investering vara som gjorts i konstnärligt utbildningskapital.

Tabell 9 visar sammanräknad förvärvsinkomst efter utbildningsnivå för befolkningen. I tabell 10 ges motsvarande uppgifter för konstnärgruppen.¹⁷ En jämförelse mellan tabellerna ger vid handen att män med grundutbildning som högsta utbildningsnivå har högre medianinkomst än kvinnor och män med en konstnärlig utbildning på eftergymnasial nivå som är tre år eller längre. Medianinkomsten för män i befolkningen med grundskola som högsta utbildningsnivå är 238 179 kronor. Män i konstnärgruppen med en konstnärlig utbildning på eftergymnasial nivå, tre år eller längre, har en medianinkomst som är 230 931 kronor och för kvinnorna är motsvarande siffra 197 263 kronor. Kvinnor i konstnärgruppen med en konstnärlig utbildning på eftergymnasial nivå, tre år eller längre, har högre förvärvsinkomst än kvinnor i befolkningen med endast grundskola, vars medianinkomst är 167 190 kronor.

Mätt i sammanräknad förvärvsinkomst så förefaller det alltså som att män i befolkningen med en lång konstnärlig utbildning tenderar att förlora på sin utbildningsinvestering i jämförelse med män i befolkningen där grundskola utgör den högsta utbildningsnivån. Konstnärligt yrkesverksamma kvinnor vinner på en konstnärlig utbildning i jämförelse med de kvinnor som bara gått grundskola. Kvinnor i befolkningen med gymnasium har dock högre medianinkomst än kvinnor i konstnärgruppen med tre års konstnärlig utbildning eller längre.

¹⁷ *Konstnärlig utbildning* är en klassifikation från SCB som betyder utbildning inom områdena konst och media.

Tabell 9. Sammanräknad förvärsinkomst för befolkningen efter utbildningsnivå och kön, 20-64 år, år 2007.

Utbildningsnivå	Män					Kvinnor						
	antal	p10	p25	Median	p75	p90	antal	p10	p25	Median	p75	p90
Grundskola	473 500	31 395	132 128	238 170	305 990	371 154	352 647	13 510	97 129	167 190	228 782	284 419
Gymnasieutbildning	1 355 397	85 387	189 371	268 255	333 883	419 033	1 231 873	73 408	144 531	205 245	254 395	312 233
Eftergymnasial<3, konstnärlig inriktning	10 636	2 837	45 116	160 261	273 417	369 045	11 811	4 635	43 203	138 557	236 172	316 928
Eftergymnasial<3, ej konstnärlig inriktning	364 300	30 621	155 320	300 524	410 299	549 294	403 744	28 765	103 838	225 151	296 235	376 879
Eftergymnasial>=3, konstnärlig inriktning	9 788	16 504	107 682	229 191	323 492	409 724	12 356	13 177	92 751	193 877	280 328	350 463
Eftergymnasial>=3, ej konstnärlig inriktning	423 108	74 992	242 702	347 868	500 282	715 731	569 459	80 400	191 890	268 583	337 808	441 561
Forskarutbildning, konstnärlig inriktning	414	103 531	228 210	367 088	453 698	556 687	342	44 974	198 009	317 964	400 080	496 284
Forskarutbildning, ej konstnärlig inriktning	32 317	153 120	335 176	468 104	656 153	886 762	17 573	97 148	262 775	373 546	500 456	689 163
Befolkningen	2 701 045	55 314	177 775	274 239	357 345	488 252	2 625 153	46 948	135 450	213 589	277 642	353 743

Tabell 10. Sammanräknad förvärsinkomst för konstnärsgruppen efter utbildningsnivå och kön, 20-64 år, år 2007.

Utbildningsnivå	Män					Kvinnor						
	antal	p10	p25	Median	p75	p90	antal	p10	p25	Median	p75	p90
Grundskola	649	32 752	108 887	194 494	297 690	373 420	252	22775	94 140	161 509	272 804	345 135
Gymnasieutbildning	3 184	51 879	125 078	204 918	289 980	360 953	2082	34 196	109 632	188 138	260 540	334 134
Eftergymnasial<3, konstnärlig inriktning	591	18 304	92 120	188 990	291 116	367 605	644	20 424	108 737	179 818	256 668	326 134
Eftergymnasial<3, ej konstnärlig inriktning	1 166	35 714	116 887	208 699	294 892	370 940	1 153	28 537	105 603	190 274	271 842	353 140
Eftergymnasial>=3, konstnärlig inriktning	2 721	48 001	134 491	230 931	332 745	418 281	2 977	33 608	114 071	197 263	279 959	362 485
Eftergymnasial>=3, ej konstnärlig inriktning	1 715	73 499	153 033	247 415	331 349	419 912	1 593	46 226	122 031	211 672	296 904	362 665
Forskarutbildning, konstnärlig inriktning	59	71 279	164 998	310 127	434 914	547 148	29	2 500	102 584	237 595	369 040	506 931
Forskarutbildning, ej konstnärlig inriktning	151	3 600	143 105	312 545	424 293	524 823	74	49 822	134 439	307 623	395 159	507 163
Samtliga	10 265	46 934	127 274	217 356	313 117	395 922	8 822	33 797	111 807	194 720	276 599	355 278

Tabell 11. Kvinnors sammanräknade förvärsinkomst i andel av mäns sammanräknade förvärsinkomst efter utbildningsnivå, 20-64 år, år 2007. Befolkningen.

Utbildningsnivå	Kvinnors andel av mäns inkomster				
	p10	p25	Median	p75	p90
Grundskola	43%	74%	70%	75%	77%
Gymnasieutbildning	86%	76%	77%	76%	75%
Eftergymnasial<3, konstnärlig inriktning	163%	96%	86%	86%	86%
Eftergymnasial<3, ej konstnärlig inriktning	94%	67%	75%	72%	69%
Eftergymnasial>=3, konstnärlig inriktning	80%	86%	85%	87%	86%
Eftergymnasial>=3, ej konstnärlig inriktning	107%	79%	77%	68%	62%
Forskarutbildning, konstnärlig inriktning	43%	87%	87%	88%	89%
Forskarutbildning, ej konstnärlig inriktning	63%	78%	80%	76%	78%
Befolkningen	85%	76%	78%	78%	72%

Tabell 12. Kvinnors sammanräknade förvärsinkomst i andel av mäns sammanräknade förvärsinkomst efter utbildningsnivå, 20-64 år, år 2007. Konstnärgruppen.

Utbildningsnivå	Kvinnors andel av mäns inkomster				
	p10	p25	Median	p75	p90
Grundskola	70%	86%	83%	92%	92%
Gymnasieutbildning	66%	88%	92%	90%	93%
Eftergymnasial<3, ej konstnärlig inriktning	112%	118%	95%	88%	89%
Eftergymnasial<3, konstnärlig inriktning	80%	90%	91%	92%	95%
Eftergymnasial>=3, konstnärlig inriktning	70%	85%	85%	84%	87%
Eftergymnasial>=3, ej konstnärlig inriktning	63%	80%	86%	90%	86%
Forskarutbildning, konstnärlig inriktning	4%	62%	77%	85%	93%
Forskarutbildning, ej konstnärlig inriktning	1384%	94%	98%	93%	97%
Samtliga	72%	88%	90%	88%	90%

Tabellerna ovan ger en bild av kvinnors sammanräknade förvärsinkomst i andel av motsvarande värden för männen. Tabell 11 visar förhållandet i befolkningen i sin helhet och tabell 12 visar motsvarande uppgifter i konstnärgruppen. I såväl befolkningen som i konstnärgruppen gäller att kvinnor har lägre förvärsinkomst än män, trots att de är högre utbildade. I befolkningen är skillnaden i medianinkomst störst i gruppen vars utbildningsnivå är grundskola, där kvinnor har 70 procent av männens medianinkomst. I konstnärgruppen är inkomstskillnaden störst bland dem som genomgått forskarutbildning. Här har kvinnorna 77 procent av männens medianinkomst.¹⁸

18 Denna grupp utgörs dock av inte mer än 225 personer.

3.6 Sammanräknad förvärvsinkomst, födelseland och kön

Tabell 13 visar hur befolkningens sammanräknade förvärvsinkomst är fördelad efter födelseland och kön. I tabellen framkommer att män födda utanför Sverige generellt har lägre förvärvsinkomst än män födda i Sverige. Förutom kvinnor födda i Norden gäller liknande mönster för kvinnor i befolkningen. Kvinnor och män vars födelseland klassificerats som "Mellanöstern och Nordafrika" eller "Övriga Afrika" har mindre än hälften i förvärvsinkomst än de kvinnor och män vars födelseland är "Sverige". Tabell 14 visar på samma sätt som tabell 13 sammanräknade förvärvsinkomst efter födelseland och kön, men för konstnärgruppen. Även i konstnärgruppen är förvärvsinkomsten mindre för män vars födelseland inte är "Sverige". Skillnader i medianinkomst beroende på födelseland är dock inte lika markant bland män i konstnärgruppen som bland män i befolkningen. Bland kvinnor i konstnärgruppen är skillnader i medianinkomst beroende på födelseland än mindre. I tabell 14 går att utläsa att kvinnor i konstnärgruppen födda i "Övriga Norden" eller "EU15 + småstater" har samma förvärvsinkomst som konstnärligt yrkesverksamma kvinnor födda i "Sverige". Kvinnor i konstnärgruppen vars födelseland kategoriserats som "Övriga Afrika" har 15 procent högre medianinkomst än kvinnor i konstnärgruppen med födelseland "Sverige".

Tabell 13. Sammanräknad förvärvsinkomst för befolkningen efter födelseland och kön, 20-64 år, år 2007.

Födelseland	Män					Kvinnor						
	antal	p10	p25	Median	p75	p90	antal	p10	p25	Median	p75	p90
Sverige	2 288 864	86 640	198 961	284 343	367 316	502 215	2 191 921	73 884	150 636	220 725	283 437	359 807
Övriga Norden	77 423	0	133 860	256 018	339 541	456 851	93 173	53 372	145 064	220 875	285 423	360 893
EU15+småstater	38 974	0	101 556	242 014	351 850	527 574	27 031	0	64 506	185 094	276 349	374 600
Övriga stora i-länder	9 149	0	40 824	231 862	362 244	568 160	7 823	0	7 200	158 764	276 914	392 037
EU nya 10	23 985	0	96 732	214 293	305 570	423 833	37 745	0	85 865	182 408	258 419	340 143
Övriga Europa	66 270	3 542	112 967	220 751	289 517	351 548	74 249	0	61 366	169 393	235 717	294 319
Latinamerika och Karibien	26 947	810	90 132	204 685	282 267	358 716	27 879	350	70 099	168 927	238 052	299 764
Övriga Asien och Oceanien	34 679	0	18 900	146 170	257 915	345 481	54 861	0	25 458	128 234	215 367	277 419
Mellanöstern och Nordafrika	108 906	0	36 277	140 721	243 433	328 259	87 530	0	9 540	95 273	191 200	261 711
Övriga Afrika	25 662	0	6 716	140 615	250 713	327 666	22 789	0	11 520	97 588	208 679	268 396
Födelseland okänt	186	0	0	108 378	233 249	308 917	152	0	0	61 830	203 589	280 179
Befolkningen	2 701 045	55 314	177 775	274 239	357 345	488 252	2 625 153	46 948	135 450	213 589	277 642	353 743

Tabell 14. Sammanräknad förvärvsinkomst för konstnärsgruppen efter födelseland och kön, 20-64 år, år 2007.

Födelseland	Män					Kvinnor						
	antal	p10	p25	Median	p75	p90	antal	p10	p25	Median	p75	p90
Sverige	8 832	53 924	131 850	222 267	317 467	402 509	7 769	39 229	114 864	196 106	276 452	355 864
Övriga Norden	258	12 903	107 831	203 257	309 379	414 977	306	11 195	97 220	196 534	291 658	362 605
EU15+småstater	253	19 422	103 172	191 774	284 061	367 605	142	8 670	93 395	196 151	306 810	357 455
Övriga stora i-länder	99	6 618	95 040	195 572	337 609	425 932	104	0	65 913	180 049	301 718	365 540
EU nya 10	144	42 953	117 065	180 330	304 787	350 413	121	5 769	81 750	156 677	237 306	329 671
Övriga Europa	153	28 820	108 257	189 561	279 039	345 642	142	9 810	105 192	176 485	244 567	328 272
Latinamerika och Karibien	184	14 448	78 415	169 880	242 389	298 742	63	4 700	73 484	131 726	206 283	282 892
Övriga Asien och Oceanien	46	765	105 360	188 052	229 111	272 020	72	0	43 519	179 401	265 423	343 554
Mellanöstern och Nordafrika	234	7 895	96 108	181 965	275 936	356 228	80	8 442	82 060	165 863	216 896	298 150
Övriga Afrika	60	16 015	90 332	194 803	276 308	329 148	23	95 584	122 677	226 271	346 483	407 460
Födelseland okänt	2	51 879	51 879	131 159	210 439	210 439
Befolkningen	10 265	46 934	127 274	217 356	313 117	395 922	8 822	33 797	111 807	194 720	276 599	355 278

3.7 Konstnärers sammanräknade förvärvsinkomst efter födelseland och i jämförelse med befolkningen

Som tidigare noterats skiljer det mer i medianinkomst mellan män i konstnärgruppen och män i befolkningen, än mellan kvinnor i konstnärgruppen och kvinnor i befolkningen. Den relativa förlust en man som ger sig på en konstnärlig yrkeskarriär gör i relation till män i befolkningen är alltså större än för en kvinna som ger sig in på den konstnärliga yrkesbanan. Men förlusten ser också lite olika ut beroende på födelseland. Kvinnor i konstnärgruppen födda i "Sverige" har 89 procent i inkomst av vad kvinnor vars födelseland är "Sverige" har generellt. Motsvarande andel för män är 78 procent.

Män i konstnärgruppen med födelseland "Övriga Asien och Oceanien" och "Mellanöstern och Nordafrika" har 29 procent högre medianinkomst än män födda i dessa regioner i befolkningen. Män födda i "Övriga Afrika" har 39 procent högre medianinkomst än dem med samma födelseland i befolkningen. På liknande sätt har kvinnor i konstnärgruppen vars födelseland kategoriserats som "EU 15 + småstater" och "Övriga Europa" 6 procent respektive 4 procent högre inkomst än kvinnor i befolkningen med samma födelseland. Konstnärligt yrkesverksamma kvinnor från "Övriga stora i-länder" har 13 procent högre medianinkomst än dem i befolkningen, födda i dessa regioner. Kvinnor i konstnärgruppen som är födda i "Övriga Asien och Oceanien" och "Mellanöstern och Nordafrika" har 40 procent respektive 74 procent högre förvärvsinkomst än dessa grupper i befolkningen. Kvinnor i konstnärgruppen födda i "Övriga Afrika" har en betydligt högre sammanräknad förvärvsinkomst än kvinnor födda i dessa länder i befolkningen.¹⁹

3.8 Förvärvsinkomst efter födelseland i jämförelse mellan kvinnor och män

I befolkningen är kvinnors förvärvsinkomst lägre än mäns oavsett födelseland. Störst inkomstskillnad mellan kvinnor och män finns bland dem vars födelseland kategoriserats som "Övriga stora i-länder", "Mellanöstern och Nordafrika" och "Övriga Afrika" där kvinnorna har knappt 70 procent av männens förvärvsinkomst.

När det gäller hur kvinnors sammanräknade förvärvsinkomst, förhåller sig till mäns sammanräknade förvärvsinkomst i relation till födelseland, kan åter konstateras att skillnaderna i medianvärde är mindre mellan kvinnor och män i konstnärgruppen än för kvinnor och män i befolkningen. Kvinnor i konstnärgruppen med födelseland "EU15 + småstater" eller "Övriga Afrika" har kvinnor 2 procent respektive 16 procent högre medianinkomst än män i konstnärgruppen med samma födelseland.

3.9 Sammanfattande diskussion

I avsnittet har framkommit att spridningen i förvärvsinkomst är omfattande både *inom* konstnärgruppen och *mellan* olika konstnärliga yrkesgrupper. Det skiljer drygt 100 000 kronor i medianinkomst mellan yrkesgrupperna Bild- och form och Teater, som är de två yrkesgrupper där kvinnor och män har lägst respektive högst, medianinkomst. Bild och form är det konstområde som samlar flest antal kvinnor i konstnärgruppen. Flest antal män finns inom musikområdet, ett konstområde som har näst högst medianinkomst av de sju konstområden som här är aktuella. I likhet med vad som visats i tidigare studier så var medianvärdet för konstnärers förvärvsinkomst inkomståret 2007 betydligt lägre än vad som gällde för befolkningen i sin helhet. Att konstnärer generellt är högutbildade tenderar alltså inte att påverka gruppens medianinkomst.²⁰ Män i befolkningen med grundskola som högsta utbildning hade år 2007 7239 kronor mer i medianinkomst än män i konstnärgruppen med en konstnärlig eftergymnasial utbildning, tre år eller längre. Män

19 Här ska påminnas om att gruppen bara består av 83 individer varför jämförelsen kan bli missvisande.

20 I den första delen av Konstnärers inkomstförhållanden understryks att det finns ett samband mellan utbildningsnivå och förvärvsinkomst, men att det inte alltid är givet eftersom ålder och generationstillhörighet också påverkar förvärvsinkomstens omfattning (Konstnärsnämnden 2009, s. 26). I denna rapport är det tydligt att kön även påverkar detta samband.

i befolkningen med grundskola, som högsta utbildning, hade 40 907 kronor mer i medianinkomst än kvinnor i konstnärgruppen med en konstnärlig utbildning, tre år eller längre, på eftergymnasial nivå. Det är först på konstnärlig forskarutbildningsnivå som medianinkomsten för kvinnor i konstnärgruppen närmar sig medianinkomsten för män i befolkningen med endast grundskoleutbildning.

Trots att kvinnor i allmänhet är mer högtbildade än män har de lägre förvärvsinkomster. Detta förhållande gäller både i befolkningen och i konstnärgruppen även om inkomstskillnaderna mellan könen är lägre i konstnärgruppen. I befolkningen har kvinnor 78 procent av männens medianinkomst. Kvinnor i konstnärgruppen har 90 procent av männens medianinkomst. I avsnittet har också påvisats en tendens som visat sig även i tidigare undersökningar: Andelen kvinnor i konstnärgruppen tenderar att minska i de övre inkomstklasserna (SOU 1997:190; Nyberg 1999).

Musik och Film är de konstområden med minst inkomstskillnader mellan könen. Här har kvinnor 97 procent av männens medianinkomst. Inom teaterområdet är skillnaden i medianinkomst störst och här har kvinnorna 88 procent av männens medianinkomst. Genom att studera ålder i relation till inkomst kan troligtvis förklaringar hittas till att inkomstskillnaden mellan könen är som störst inom detta yrkesområde. I en studie av aktörers inkomster ur ett ålders- och genusperspektiv framkom att 49 procent av europeiska kvinnliga skådespelare menade att åldrandet gett dem en negativ inkomsteffekt. Endast 3 procent av männen hade erfarit detsamma. En fjärdedel av männen uppgav istället att åldrandet för dem hade en positiv inkomsteffekt. Motsvarande siffra för kvinnorna var 3 procent (Dean 2008, s. 21).

Att det alltid innebär en inkomstförlust att ge sig in på en konstnärlig bana är ett alltför övergripande påstående. Kvinnor i konstnärgruppen har 91 procent av den medianinkomst kvinnor har i befolkningen. Män i konstnärgruppen har 79 procent av vad män har i medianinkomst i befolkningen. Eftersom att vara kvinna i sig innebär en reduktion av ekonomiska resurser (SOU 1998:6), och då kvinnor i allmänhet har lägre förvärvsinkomst än män, tenderar den relativa förlusten i att investera i ett konstnärligt yrke som kvinna att bli mindre än för en man. I sammanhanget är det dock väsentligt att påminna om att både kvinnor och män i konstnärgruppen har små inkomster, varför kvinnor som konstnärer är en samhällsgrupp med särskilt låg inkomstnivå (jfr Hermele 2009, s. 27).

Det ska poängteras att vad som här analyseras är förvärvsinkomst som ju i motsats till lönestrukturstatistik inte tar hänsyn till skillnader i utbildning eller arbetstid. Om kvinnor i konstnärgruppen har högre sysselsättningstal än kvinnor i befolkningen skulle det kunna orsaka att skillnaden blir mindre mellan konstnärligt yrkesverksamma kvinnor och kvinnor i befolkningen än mellan män i motsvarande grupper. Ämnet arbetstid och konstnärligt yrkesutövande kommer att behandlas i denna rapportseries tredje delstudie.

Sysselsättningstal skulle även kunna förklara att medianinkomsten i konstnärgruppen inte minskar lika mycket som i befolkningen beroende på om man är född i "Sverige", i "Övriga Norden", "Europa" eller utanför Europa. Konstnärligt yrkesverksamma män från "Övriga Asien och Oceanien", "Mellanöstern och Nordafrika" och "Övriga Afrika" har högre inkomst än män i befolkningen födda i dessa regioner. De konstnärligt yrkesverksamma kvinnor vars födelseland är "Övriga Asien och Oceanien", "Mellanöstern och Nordafrika" och "Övriga Afrika" har betydligt högre inkomster än kvinnor i befolkningen i motsvarande grupper. De har dock lägre inkomster än dem i befolkningen vars födelseland kategoriserats som "Sverige".

4. Inkomstsammansättning och näringsverksamhet

4.1 Löneinkomst och/eller inkomst av näringsverksamhet

Generellt har personer vars inkomst främst utgörs av näringsverksamhet lägre förvärvsinkomster än dem med löneinkomst. I tidigare analyser av konstnärers inkomstförhållanden har det faktum att konstnärers förvärvsinkomst är lägre än övriga befolkningens, att de är mer utsatta på arbetsmarknaden och i trygghetssystemen, satts samman med att de i större utsträckning är egenföretagare (SOU 1997:183; SOU 1997:190; SOU 2003:21; Forsman 2008; Arbetsförmedlingen 2009). I Konstnärsnämndens inkomstrapport hävdades dock att skillnaderna i förvärvsinkomst mellan konstnärgruppen och övriga befolkningen inte kan förklaras med hänvisning till att konstnärer i större utsträckning är näringsidkare. Oavsett inkomstens källa så har konstnärer lägre inkomst än övriga befolkningen (Konstnärsnämnden 2009, s. 23).

På samma sätt som i den första delstudien presenteras i denna rapport den sammanräknade förvärvsinkomsten efter hur inkomsten är sammansatt. För att få en bild över hur inkomsten varierar beroende på om den i huvudsak förvärvas genom löneinkomst eller inkomst av näringsverksamhet används en klassifikationsmodell där fem grupper är aktuella:

- Grupp 1:** Personer endast med löneinkomst.
- Grupp 2:** Personer med löneinkomst och inkomst av näringsverksamhet.
Löneinkomsten utgör den största inkomstdelen.
- Grupp 3:** Personer med löneinkomst och inkomst av näringsverksamhet.
Inkomsten från näringsverksamhet utgör den största inkomstdelen.
- Grupp 4:** Personer endast med inkomst av näringsverksamhet.
- Grupp 5:** Personer utan registrerade inkomster av löneinkomst eller inkomst av näringsverksamhet.

I likhet med den första rapporten så visar tabellöversikt 1 att konstnärer har lägre förvärvsinkomst än övriga befolkningen oberoende av hur inkomsten är sammansatt. Här framkommer också att medianinkomsten är högst för dem som befinner sig i grupp 2 (de med löneinkomst och inkomst från näringsverksamhet, men där löneinkomsten utgör den största delen av den sammanräknade förvärvsinkomsten). Detta gäller för kvinnor och män i befolkningen, liksom för kvinnor och män i konstnärgruppen. Den grupp med lägst sammanräknad förvärvsinkomst finns i grupp 5, alltså personer utan registrerade inkomster, men vars försörjning kan utgöras av arbetslöshetskassa, studiemedel, skattefria stipendier, sjuk- eller aktivitetsersättning eller sjukpenning.

Tabellöversikt 1. Sammanräknad förvärsinkomst efter inkomstens sammansättning, befolkningen och konstnärsgruppen, 20-64 år, år 2007, samt konstnärsgruppen sammanräknade förvärsinkomst i andel av befolkningens förvärsinkomst.

Inkomstsammanfattning, befolkningen

	Män				Kvinnor				Samtliga						
	p10	p25	median	p75	p90	p10	p25	median	p75	p90	p10	p25	median	p75	p90
Grupp1	123 363	225 910	293 646	374 858	512 093	92 477	173 616	231 036	290 294	366 317	104 530	192 927	259 608	334 162	444 450
Grupp2	161 387	249 738	327 411	425 037	591 681	126 130	192 382	261 571	338 342	437 596	143 031	221 155	302 111	389 842	534 299
Grupp3	74 219	137 871	226 002	327 407	439 390	57 531	107 301	183 666	283 622	380 196	67 357	125 825	210 770	315 928	417 938
Grupp4	48 632	108 500	190 114	292 210	372 853	30 402	74 194	138 872	221 858	328 056	41 305	95 268	172 892	272 756	358 357
Grupp5	0	0	96 720	164 600	233 172	0	0	97 284	145 608	190 213	0	0	96 720	152 737	209 208

Inkomstsammanfattning, konstnärerna

	Män				Kvinnor				Samtliga						
	p10	p25	median	p75	p90	p10	p25	median	p75	p90	p10	p25	median	p75	p90
Grupp1	89 907	165 339	239 418	319 059	392 902	72 984	147 351	214 190	287 383	357 201	80 260	156 380	226 107	305 684	377 081
Grupp2	110 960	188 070	283 795	381 920	487 145	81 456	141 721	231 006	322 038	415 270	97 397	165 964	259 651	359 779	462 098
Grupp3	52 326	100 568	170 788	286 525	390 483	42 349	92 264	176 367	274 584	370 307	47 275	95 923	172 855	282 680	382 617
Grupp4	27 654	69 903	138 798	243 049	338 494	22 354	63 330	124 325	217 934	318 125	25 662	66 981	132 734	226 883	329 342
Grupp5	0	0	74 554	127 359	189 570	0	0	52 176	125 714	173 796	0	0	64 347	126 629	179 520

Konstnärsgruppens andel av befolkningens inkomst, män

	p10	p25	median	p75	p90
Grupp1	72,9%	73,2%	81,5%	85,1%	76,7%
Grupp2	68,8%	75,3%	86,7%	89,9%	82,3%
Grupp3	70,5%	72,9%	75,6%	87,5%	88,9%
Grupp4	56,9%	64,4%	73,0%	83,2%	90,8%
Grupp5	0	0,0	77,1%	77,4%	81,3%

Konstnärsgruppens andel av befolkningens inkomst, kvinnor

	p10	p25	median	p75	p90
Grupp1	78,9%	84,9%	92,7%	99,0%	97,5%
Grupp2	64,6%	73,7%	88,3%	95,2%	94,9%
Grupp3	73,6%	86,0%	96,0%	96,8%	97,4%
Grupp4	73,5%	85,4%	89,5%	98,2%	97,0%
Grupp5	0	0	53,6%	86,3%	91,4%

Konstnärsgruppens andel av befolkningens inkomst, samtliga

	p10	p25	median	p75	p90
Grupp1	76,8%	81,1%	87,1%	91,5%	84,8%
Grupp2	68,1%	75,0%	85,9%	92,3%	86,5%
Grupp3	70,2%	76,2%	82,0%	89,5%	91,5%
Grupp4	62,1%	70,3%	76,8%	83,2%	91,9%
Grupp5	0	0	66,5%	82,9%	85,8%

I tabellöversikten går att utläsa att skillnaden i medianinkomst i befolkningen är så gott som obefintlig mellan kvinnor och män i grupp 5. I konstnärgruppen finns dock den största differensen mellan kvinnors och mäns medianinkomst i denna grupp vars resurser alltså generellt är knappa. Kvinnor i konstnärgruppen har här 70 procent av männens medianinkomst. I grupp 2, som är den mest resursstarka gruppen, utgör medianvärdet för de konstnärligt verksamma kvinnornas sammanräknade förvärvsinkomst 81 procent av männens.

Av tabellöversikten framgår att kvinnor i konstnärgruppen – oavsett förvärvsinkomstens sammansättning – har lägst medianinkomster, både i jämförelse med män i konstnärgruppen och med kvinnor och män i befolkningen. I tabellöversikten framträder även liknande mönster som visat sig tidigare: Skillnaden mellan män i konstnärgruppen och män i befolkningen är större än den mellan kvinnor i konstnärgruppen och kvinnor i övriga befolkningen. Men här finns ett undantag: I inkomstgrupp 5 har kvinnorna i konstnärgruppen endast 54 procent av den medianinkomst kvinnor har i befolkningen. Medianinkomsten för manliga konstnärer i grupp 5 utgör däremot 77 procent av det värde som män har i befolkningen i samma grupp.

4.2 Inkomstens sammansättning, konstområde och kön

Tabell 15 och 16 ger en bild över antalet och andelen personer i konstnärgruppen och befolkningen som befinner sig i olika grupper fördelade efter inkomstens sammansättning (se kategoriseringen ovan). Tabellerna visar också hur andelen i respektive grupp är fördelad i olika konstområden. Siffrorna visar att andelen kvinnor och män som bara har löneinkomst är lägre i konstnärgruppen än i övriga befolkningen. Av kvinnorna i konstnärgruppen befinner sig 63 procent i grupp 1. Motsvarande siffra för kvinnor i befolkningen är 80 procent. Det är 61 procent av männen i konstnärgruppen som befinner sig i grupp 1, att jämföra med 79 procent i befolkningen. Det är också betydligt större andel kvinnor och män i konstnärgruppen som endast har inkomst av näringsverksamhet än kvinnor och män i övriga befolkningen. I konstnärgruppen befinner sig 9 procent av kvinnorna i grupp 4 (som bara har inkomst av näringsverksamhet). I befolkningen är andelen 2 procent. Av männen i konstnärgruppen finns 10 procent i grupp 4, att jämföra med 4 procent av männen i befolkningen.

Dans är det konstområde som har störst andel med endast löneinkomst. Tabell 15 och 16 visar att 86 procent av alla kvinnor och 81 procent av alla män inom Dans finns i grupp 1. Ord är den yrkesgrupp som har störst andel verksamma kvinnor med endast inkomst av näringsverksamhet. Här befinner sig 16 procent av alla kvinnor som ordkonstnärer. Bild och form är den yrkesgrupp där det går att finna störst andel män med endast inkomst av näringsverksamhet. I denna inkomstgrupp finns 18 procent av alla manliga bild- och formkonstnärer.

Tabell 15. Inkomstens sammansättning för konstnärgruppen, 20-64 år, år 2007. Kvinnor.

Konstområde	Totalt	Andel	Grupp 1	Andel	Grupp 2	Andel	Grupp 3	Andel	Grupp 4	Andel	Grupp 5	Andel
Musikal	260	100%	211	81%	15	6%	12	5%	8	3%	14	5%
Ord	1 148	100%	505	44%	189	16%	154	13%	180	16%	120	10%
Musik	1 614	100%	1 221	76%	183	11%	85	5%	56	3%	69	4%
Dans	584	100%	504	86%	25	4%	15	3%	13	2%	27	5%
Bild och Form	3 097	100%	1 616	52%	345	11%	249	8%	407	13%	480	15%
Teater	1 664	100%	1 272	76%	157	9%	93	6%	46	3%	96	6%
Film	455	100%	257	56%	53	12%	45	10%	57	13%	43	9%
Totalt	8 822	100%	5 586	63%	967	11%	653	7%	767	9%	849	10%
Befolkningen	2 625 153	100%	2 100 819	80%	52 946	2%	16 929	1%	48 699	2%	405 760	15%

Tabell 16. Inkomstens sammansättning för konstnärgruppen, 20-64 år, år 2007. Män.

Konstområde	Totalt	Andel	Grupp 1	Andel	Grupp 2	Andel	Grupp 3	Andel	Grupp 4	Andel	Grupp 5	Andel
Musikal	446	100%	313	70%	44	10%	31	7%	33	7%	25	6%
Ord	1 320	100%	625	47%	192	15%	146	11%	168	13%	189	14%
Musik	3 879	100%	2 683	69%	550	14%	251	6%	207	5%	188	5%
Dans	240	100%	195	81%	13	5%	10	4%	6	3%	16	7%
Bild och Form	2 253	100%	1 040	46%	261	12%	219	10%	403	18%	330	15%
Teater	1 512	100%	1 104	73%	176	12%	103	7%	74	5%	55	4%
Film	615	100%	311	51%	79	13%	59	10%	105	17%	61	10%
Totalt	10 265	100%	6 271	61%	1 315	13%	819	8%	996	10%	864	8%
Befolkningen	2 701 045	100%	2 129 811	79%	81 904	3%	32 065	1%	106 502	4%	350 763	13%

4.3 Enskild näringsverksamhet och kön

När det gäller jämställdhetsfrågor om ekonomi, eget arbete och försörjning, så har kvinnors entreprenörskap och företagande blivit ett aktuellt tema. Av alla egna företagare är en fjärdedel kvinnor. I dessa tal inkluderas både de som driver aktiebolag och enskilda näringsidkare (SOU 2005:66; SCB 2008a, s. 67; Lundgren 2009).²¹ Andelen kvinnor är något fler bland näringsidkarna och år 2007 utgjordes denna grupp av 34 procent kvinnor (SCB 2009/RAMS). Då det från SCB inte funnits några uppgifter att tillgå beträffande resultat och andel som bedriver aktiebolag, så behandlas i avsnittet endast enskild näringsverksamhet och kön i relation till konstområde.

Bland konstnärerna år 2007 fanns 8034 personer (42 procent) som bedrev enskild näringsverksamhet. Av dessa var 3634 kvinnor (45 procent) och 4400 män (55 procent). Andelen kvinnor som är näringsidkare är således stor inom de konstnärliga yrkesgrupperna i jämförelse med befolkningen i övrigt.

Tabell 17 visar att av alla kvinnor i konstnärgruppen så deklarerade 41 procent enskild näringsverksamhet. För männen var motsvarande siffra 43 procent, vilket framgår i tabell 18. Båda tabellerna visar andelen i respektive konstområde som deklarerade enskild näringsverksamhet och som deklarerade enskild näringsverksamhet med konstnärlig inriktning. Det sistnämnda kategoriseras av SCB som ”konstnärlig, litterär eller artistisk verksamhet” (jfr Konstnärnämnden 2009, s. 30). Då andelen som bedriver näringsverksamhet med annan inriktning är så stor är det mycket troligt att även denna näringsverksamhet på ett eller annat sätt anknyter till det konstnärliga yrkesutövandet.

Tabell 17. Andel i procent i konstnärgruppen med enskild näringsverksamhet, 20-64 år, år 2007. Kvinnor.

Konstområde	Samtliga med enskild näringsverksamhet	Med konstnärlig inriktning
Musikal	28 %	15 %
Ord	43 %	24 %
Musik	34 %	20 %
Dans	17 %	9 %
Teater	27 %	16 %
Film	48 %	11 %
Bild och Form	65 %	27 %
Samtliga	41 %	21 %

Tabell 18. Andel i procent i konstnärgruppen med enskild näringsverksamhet, 20-64 år, år 2007. Män.

Konstområde	Samtliga med enskild näringsverksamhet	Med konstnärlig inriktning
Musikal	17 %	10 %
Ord	50 %	28 %
Musik	26 %	16 %
Dans	14 %	6 %
Teater	23 %	12 %
Film	48 %	14 %
Bild och Form	66 %	28 %
Samtliga	43 %	20 %

²¹ Andelen kvinnliga egenföretagare varierar väsentligt beroende på näringsgren. Inom Industri och byggnadsverksamhet samt Bil- och partihandel finns det endast 10 procent kvinnor som bedriver eget företag. Inom Personlig service dominerar kvinnor företagsverksamheten med 89 procent (SCB 2008a, s. 67).

Tabellerna ovan ger en bild av att andelen kvinnor och män med enskild näringsverksamhet varierar väsentligt beroende på konstnärligt yrkesområde. Både för kvinnor och män så är Bild- och form det konstområde med flest andel som bedriver enskild näringsverksamhet. År 2007 deklarerade 65 procent av kvinnorna och 66 procent av männen enskild näringsverksamhet i detta konstområde. De yrkesgrupper som därefter har flest andel med enskild näringsverksamhet är ordkonstnärer och filmkonstnärer. Inom Ord deklarerade 43 procent av kvinnorna och 50 procent av männen enskild näringsverksamhet. Motsvarande siffror för filmkonstnärerna var 48 procent för såväl kvinnor som män. Den yrkesgrupp med minst andel som deklarerade enskild näringsverksamhet finns inom dansområdet (17 procent av kvinnorna respektive 14 procent av männen).

I tabell 19 och 20 framkommer de resultat som kvinnor och män gör i enskild näringsverksamhet med konstnärlig inriktning. De högsta resultaten för kvinnorna görs inom konstområdet Musikal, Ord och Teater. Lägst resultat görs inom Bild och form. Även bland konstnärligt yrkesutövande män görs högst resultat bland musikalartisterna. Därefter följer konstområdena Teater och Ord. I likhet med vad som gällde för kvinnor i konstnärgruppen så uppvisar manliga bild- och formkonstnärer lägst resultat i enskild näringsverksamhet med konstnärlig inriktning.

Sett till hela konstnärgruppen så utgör medianvärdet för kvinnors resultat i enskild näringsverksamhet med konstnärlig inriktning hälften av männens. Men kvinnors och mäns resultat skiljer sig åt inom de olika konstnärliga yrkesområdena. Inom Dans har kvinnor endast 7 procent av männens resultat.²² Inom filmområdet är medianvärdet för kvinnors resultat 7 procent högre än männens.

²² Det är dock endast 9 procent av alla kvinnor inom Dans som bedriver enskild näringsverksamhet med konstnärlig inriktning (se tabell 19).

Tabell 19. Resultat i enskild näringsverksamhet med konstnärlig inriktning konstnärgruppen, 20-64 år, år 2007. Kvinnor.

Konstområde	Kvinnor				
	P10	P25	Median	P75	P90
Musikal	-53 710	6 329	44 628	130 806	240 309
Ord	-9 116	4 591	43 491	163 443	276 750
Musik	-38 346	0	12 473	57 318	139 452
Dans	-40 327	0	2 673	62 773	119 563
Teater	-19 295	0	35 957	135 328	228 173
Film	-5 413	0	30 024	105 520	217 182
Bild och Form	-83 936	-18 274	0	39 082	129 773
Samtliga	-51 896	-2 525	9 909	75 758	192 074

Tabell 20. Resultat i enskild näringsverksamhet med konstnärlig inriktning konstnärgruppen, 20-64 år, år 2007. Män.

Konstområde	Män				
	P10	P25	Median	P75	P90
Musikal	-18 224	4 292	88 373	163 130	259 955
Ord	-21 350	0	52 752	159 715	319 520
Musik	-31 054	0	19 248	88 508	180 873
Dans	-27 169	-2 100	35 741	164 581	283 939
Teater	-14 304	4 125	55 366	143 851	277 210
Film	-57 404	-450	28 063	128 670	275 916
Bild och Form	-86 957	-10 306	1 118	60 540	144 666
Samtliga	-41 040	0	20 331	102 594	210 839

I tabell 21 och 22 redovisas de resultat som kvinnor och män i konstnärgruppen gör i enskild näringsverksamhet oavsett inriktning. Dessa resultat är relevanta då denna näringsverksamhet sannolikt också anknyter till det konstnärliga arbetet. Av tabellerna framkommer att medianvärdet för de resultat som kvinnor och män gör i enskild näringsverksamhet är låga och snarast att betrakta som en sidoverksamhet än som reell försörjningskälla. Men det ska ändå poängteras att kvinnornas positiva resultat i enskild näringsverksamhet är högre än männens i alla konstgrupper utom inom yrkesgruppen Ord.

Högst medianvärde för resultat av enskild näringsverksamhet (oavsett inriktning) fanns för kvinnorna år 2007 i yrkesgruppen Ord, följt av Film och Teater. De lägsta resultaten, liksom de högsta förlustresultaten, fanns inom yrkesgruppen Bild och form. Förhållandet gällde både för kvinnor och för män. Högst resultat bland män i konstnärgruppen med enskild näringsverksamhet gjordes inom områdena Ord, följt av Musikal och Teater.

Tabell 21. Resultat i enskild näringsverksamhet, konstnärgruppen, 20-64 år, år 2007. Kvinnor.

Konstområde	Kvinnor				
	P10	P25	Median	P75	P90
Musikal	-42 719	0	20 331	133 184	253 603
Ord	-22 018	0	40 406	144 994	268 294
Musik	-42 232	-489	9 839	66 774	158 273
Dans	-27 169	-2 100	21 879	119 223	245 295
Teater	-15 515	0	32 539	136 000	271 625
Film	-57 404	0	37 622	134 952	275 916
Bild och Form	-85 613	-10 044	3 159	69 486	164 224
Samtliga	-50 010	-489	12 942	91 188	203 236

Tabell 22. Resultat i enskild näringsverksamhet, konstnärgruppen, 20-64 år, år 2007. Män.

Konstområde	Män				
	P10	P25	Median	P75	P90
Musikal	-58 582	-13 520	20 766	88 151	210 647
Ord	0	339	40 829	155 797	273 027
Musik	-36 109	-294	8 788	54 268	134 716
Dans	-54 155	-4 473	2 673	54 411	129 365
Teater	-42 785	0	15 476	98 031	208 526
Film	-51 364	-958	15 018	103 757	170 638
Bild och Form	-88 921	-19 197	0	38 730	124 290
Samtliga	-61 350	-7 510	3 887	66 030	171 072

4.4 Sammanfattande diskussion

Enligt *Arbetsförmedlingen* består kultursektorn år 2009 av 25 procent egenföretagare och 75 procent anställda. Arbetsförmedlingen bedömer dock att andelen egenföretagare egentligen är något större, eftersom en väsentlig del av egenföretagarna inom kultursektorn inte registrerats som sysselsatta inom branschen. Dessa bedriver främst sitt företagande som en kringverksamhet och kan i perioder finnas inom andra yrkesområden (*Arbetsförmedlingen* 2009, s. 8).

I utredningen *Arbete åt konstnärer* i slutet av 1990-talet uppskattades att konstnärgruppen till 50 procent utgjordes av frilansande arbetstagare, till 40 procent av egenföretagare och att ca 10 procent hade en tillsvidareanställning (SOU 1997:183). I förevarande jämställdhetsundersökning berörs inte frågan om konstnärsgruppens olika anställningsformer. Ett sådant tema kommer tillsammans med frågor om arbetstid och antalet uppdragsgivare att behandlas i den tredje delstudien. I detta avsnitt har emellertid framkommit att drygt 60 procent av såväl kvinnorna som männen i konstnärgruppen har inkomst från endast löneinkomst, att en tiondel av båda könen har inkomst endast av näringsverksamhet, att 18 procent av kvinnorna har inkomst både av näringsverksamhet och löneinkomst, och att motsvarande siffra för männen är 21 procent.

År 2007 var det 8034 personer i konstnärgruppen som deklarerade enskild näringsverksamhet. Av dessa var 45 procent kvinnor. I konstnärgruppen är det således en större andel män än kvinnor som bedriver näringsverksamhet samt hämtar sin inkomst från

denna källa. Men, som framkommit i avsnittet, så är det betydligt fler kvinnor i konstnärgruppen som bedriver och har inkomst av näringsverksamhet än vad som gäller för kvinnor generellt.

År 2004 var antalet med enskild näringsverksamhet i konstnärgruppen 7800 personer (Konstnärsnämnden 2009, s. 30). Mellan år 2004 och 2007 hade den enskilda näringsverksamheten i konstnärgruppen således ökat med två procentenheter (från 40 till 42 procent). Arbetsförmedlingen har i sina arbetsmarknadsprognoser pekat på en process där antalet egenföretagare ständigt tilltar inom kultursektorn, en process som sker parallellt med att antalet anställningar minskar. Enligt Arbetsförmedlingen tillkommer varje år 3500 företag inom kulturbranschen. En sådan utveckling anses missgynna kvinnor eftersom män generellt dominerar egenföretagandet på den svenska arbetsmarknaden (Arbetsförmedlingen 2009, s. 11).

Studier har visat att kvinnor som etablerar företag är högre utbildade än män som ger sig in på sådan verksamhet. I större utsträckning inhämtar kvinnor också mer information om de regler som gäller för företagare i social- och arbetslöshetsförsäkringen. Kvinnornas angelägenhet om dessa fakta har förklarats mot bakgrund av att de till följd av sina lägre inkomster räds inför situationer där verksamheten inte bär och därför i större utsträckning än män behöver en ekonomisk buffert och ett utbildningskapital att falla tillbaka på (SOU 2005:66, s. 230-231).

Konstnärers företagande och verksamhetsinriktning mot en privat marknad har framhållits som en tänkbar lösning på yrkesgruppens utsatta position på arbetsmarknaden (SOU 2003:21; Forsman 2008). På liknande sätt har kvinnors företagande på senare år beskrivits som "en outnyttjad resurs" för svensk ekonomisk tillväxt (SOU 2005:66, s. 219), vilket lett till en ökad politisk debatt inriktad mot att öka kvinnors entreprenörskap (Olofsson & Sabuni 2009-06-26. Jfr Lundgren 2009). I utredningen *Makten att forma sitt eget liv* framhölls att kvinnors andel av mäns inkomst av näringsverksamhet visserligen ökat sedan slutet av 1990-talet, men "att näringsinkomsten generellt är låg och lägre för kvinnor än män" (SOU 2005:66, s. 220). I utredning drogs slutsatsen att egenföretagande som lösning på arbetsbrist riskerar att leda till "att man överför strukturella problem till den enskilda individen. Resultatet kan bli en ny fattigdomsfälla som hårdast riskerar att drabba redan utsatta kvinnor" (SOU 2005:66, s. 240). Utifrån det material som redovisats i detta avsnitt kan liknande konkludering göras när det gäller yrkesverksamma konstnärer: Både kvinnor och män i konstnärgruppen med inkomst endast av näringsverksamhet har lägre medianinkomst än motsvarande grupp i befolkningen. Kvinnor i konstnärgruppen med inkomst av endast näringsverksamhet har lägre medianinkomst än män i motsvarande situation. Påståendet att egenföretagande skulle vara en väg för ökad ekonomisk jämställdhet, liksom en rimlig lösning på frågan om konstnärers ekonomiska utsatthet, bör därför användas med viss försiktighet (jfr Forsman 2008, s. 124).

5. Förmögenhet och inkomst av kapital

I denna jämställdhetsrapport kartläggs de ekonomiska resurser som kvinnor och män i konstnärliga yrken har tillgång till. Hittills har den ekonomiska maktaspekten främst behandlats utifrån sammanräknad förvärvsinkomst och resultat i enskild näringsverksamhet. I avsnittet nedan utökas det ekonomiska temat till att inkludera inkomst av kapital och förmögenhet. Förmögenhet diskuteras här i form av nettoförmögenhet, vilken handlar om individens tillgångar minus hans eller hennes skulder. Kapitalinkomst kan utgöras av ränteinkomst, aktieutdelning eller kapitalvinst vid avyttring av fastigheter eller aktier.

5.1 Förmögenhet och kön

I tabell 23 redovisas nettoförmögenhet för kvinnor och män i konstnärsgruppen, respektive kvinnor och män i befolkningen, år 2007. Medianvärdet för mäns nettoförmögenhet i konstnärsgruppen var 234 089 kronor. I befolkningen var motsvarande värde 173 712 kronor. Manliga konstnärer hade alltså något högre nettoförmögenhet än män i befolkningen. De manliga konstnärer med en negativ nettoförmögenhet hade även en större skuld än vad män hade i befolkningen i sin helhet. Liknande mönster går även att spåra bland kvinnorna och här var skillnaden mellan konstnärsgruppen och befolkningen än mer omfattande. För kvinnor i konstnärsgruppen var medianvärdet för nettoförmögenheten år 2007 323 650 kronor. Motsvarande värde för kvinnor i befolkningen var 147 022 kronor.

I likhet med vad som gällde för män i konstnärsgruppen hade konstnärligt yrkesverksamma kvinnor med en positiv nettoförmögenhet större tillgångar än kvinnor i befolkningen. Kvinnor i konstnärsgruppen med en negativ nettoförmögenhet hade en större skuld än vad som gällde kvinnor i befolkningen.

En del av den skillnad i förmögenhet som finns mellan konstnärsgruppen och befolkningen kan ha sin förklaring i att de äldre åldrarna är överrepresenterade i ”konstnärsgruppen 20-64 år”. Ålder kan med andra ord vara en faktor som påverkar att både manliga och kvinnliga konstnärer har högre positiv och negativ nettoförmögenhet än befolkningen. Det resultat som därför främst ska tillskrivas betydelse är att kvinnors positiva nettoförmögenhet i konstnärsgruppen är högre än männens. Medianvärdet för mäns nettoförmögenhet i konstnärsgruppen motsvarar 73 procent av kvinnornas medianvärde. I befolkningen var medianvärdet för kvinnors förmögenhet 15 procent lägre än männens. Av tabell 23 framgår att endast i yrkesgruppen Musikal har kvinnor lägre nettoförmögenhet än män, mätt i medianvärde. Här motsvarar kvinnornas förmögenhet 85 procent av männens tillgångar. Yrkesgrupperna med störst differens i medianvärde är Ord och Film. Manliga ordkonstnärer har 50 procent av kvinnornas medianförmögenhet. Manliga filmkonstnärer har 45 procent av medianvärdet för kvinnliga filmkonstnärers nettoförmögenhet.

Tabell 23. Nettoförmögenhet för konstnärgruppen efter kön, 20-64 år, år 2007. Medianvärde samt gränsvärden för de 10 respektive 25 procent som har lägst inkomst och för de 10 respektive 25 procent som har högst inkomst.

Yrkes-kategori	Män					Kvinnor					Totalt							
	antal	p10	p25	Median	p75	p90	antal	p10	p25	Median	p75	p90	antal	p10	p25	Median	p75	p90
Musikal	446	-278 178	-87 838	155 845	806 725	1 710 547	260	-346 876	-182 800	91 313	710 982	1 826 768	706	-307 337	-134 388	142 029	762 257	1 753 869
Ord	1 320	-243 651	-31 270	324 564	1 372 937	2 609 123	1 148	-194 798	14 963	643 149	1 874 094	3 544 047	2 468	-224 789	-12 122	460 949	1 549 192	2 940 728
Musik	3 879	-261 559	-47 615	271 018	1 033 516	2 082 869	1 614	-353 108	-73 333	353 861	1 244 260	2 440 399	5 493	-283 913	-51 981	291 006	1 102 826	2 207 430
Dans	240	-272 544	-62 360	153 809	1 245 461	1 927 126	584	-291 131	-99 092	155 634	1 077 525	2 376 257	824	-280 705	-88 476	155 634	1 103 668	2 288 985
Bild & Form	2 253	-378 959	-151 734	164 291	965 287	2 188 571	3 097	-393 157	-177 792	214 672	1 173 282	2 603 804	5 350	-386 534	-165 248	192 072	1 091 906	2 425 674
Teater	1 512	-266 844	-55 239	259 309	1 170 557	2 573 794	1 664	-242 311	-54 811	381 841	1 460 018	2 871 354	3 176	-251 450	-54 811	315 007	1 337 232	2 769 142
Film	615	-287 397	-100 289	175 110	1 157 547	2 471 305	455	-342 305	-107 238	389 544	1 538 090	2 952 313	1 070	-306 250	-100 289	257 606	1 318 324	2 691 079
Totalt	10 265	-291 344	-71 770	234 089	1 079 195	2 277 033	8 822	-331 040	-98 903	323 650	1 333 335	2 718 099	19 087	-311 417	-83 633	270 881	1 190 853	2 461 675
Befolkningen	2701045	-164358	-20418	173712	854777	2048554	2625153	-160208	-20870	147022	740212	1705120	5326198	-162220	-20649	159873	795986	1871325

Tabell 24. Kapitalinkomst för konstnärgruppen efter kön, 20-64 år, år 2007. Medianvärde samt gränsvärden för de 10 respektive 25 procent som har lägst inkomst och för de 10 respektive 25 procent som har högst inkomst.

Yrkes-kategori	Män					Kvinnor					Totalt							
	antal	p10	p25	Median	p75	p90	antal	p10	p25	Median	p75	p90	antal	p10	p25	Median	p75	p90
Musikal	446	-35 259	-18 291	-3 635	744	30 512	260	-41 555	-18 039	-1 170	439	8 766	706	-36 966	-18 253	-2 325	671	23 865
Ord	1 320	-37 050	-14 705	-143	4 890	51 939	1 148	-37 596	-14 933	-291	8 211	68 623	2 468	-37 085	-14 876	-235	6 606	60 597
Musik	3 879	-39 036	-21 661	-4 800	478	20 210	1 614	-40 207	-21 293	-2 858	1 506	21 468	5 493	-39 430	-21 523	-4 314	759	20 951
Dans	240	-41 800	-22 167	-722	562	9 594	584	-37 034	-17 415	-1	1 613	17 522	824	-39 363	-18 877	-197	1 213	14 987
Bild & Form	2 253	-26 064	-9 076	0	2 687	36 943	3 097	-27 273	-8 405	0	3 561	31 236	5 350	-26 839	-8 665	0	3 272	33 538
Teater	1 512	-40 105	-19 285	-2 986	964	31 716	1 664	-37 598	-17 252	-796	2 038	28 112	3 176	-39 240	-18 322	-1 703	1 541	30 012
Film	615	-38 565	-13 193	-106	2 986	36 213	455	-41 495	-20 721	-419	2 423	41 480	1 070	-39 405	-15 116	-225	2 528	39 023
Totalt	10 265	-36 725	-17 322	-1 448	1 381	30 048	8 822	-35 124	-14 645	-105	2 777	31 693	19 087	-35 899	-16 107	-684	2 065	30 522
Befolkningen	2701045	-35287	-17461	-2413	975	28956	2625153	-31080	-14799	-1573	764	13422	5326198	-33218	-16122	-1958	848	19922

5.2 Kapitalinkomst och kön

Tabell 24 redovisar kvinnors och mäns inkomst av kapital i konstnärgruppen och i befolkningen. Som framgår så är det få i befolkningen och i konstnärgruppen med överskott av kapitalinkomst. Medianvärdet för kvinnors kapitalinkomst i konstnärgruppen var år 2007 ett underskott på 105 kronor. För männen i konstnärgruppen var medianvärdet ett underskott på 1448 kronor. I tabellen går att utläsa att underskotten var mindre i konstnärgruppen än i befolkningen där medianvärdet för kvinnornas underskott var 1573 kronor och för männen 2413 kronor.

Kvinnor som är konstnärligt verksamma har ett något mindre underskott än konstnärligt verksamma män. Detta gäller både medianvärde och för de 10 respektive 25 procent i gruppen med lägst kapitalinkomst, ett förhållande som också gäller i befolkningen. När beloppen övergår från skuld till överskott (vid övre kvartilen och övre percentilen) har kvinnor i konstnärgruppen ett större överskott än män. I befolkningen har däremot de 10 respektive 25 procent män med högst kapitalinkomst ett större överskott än kvinnorna vid dessa gränsvärden.

5.3 Sammanfattande diskussion

Detta avsnitt har behandlat nettoförmögenhet och kapitalinkomst. Här har framkommit att bland dem i konstnärgruppen med en positiv kapitalinkomst så var kvinnors överskott större än mäns, ett förhållande som inte motsvarades i befolkningen i sin helhet. Även beträffande förmögenhet så uppvisade kvinnor i konstnärgruppen med ett positivt kapital högre värden än män i motsvarande situation. Bland samtliga konstnärer var medianvärdet för nettoförmögenhet högre än i övriga befolkningen. Medianvärdet för kapitalinkomst var negativt i såväl befolkningen som i konstnärgruppen, men lite lägre bland konstnärerna. I avsnittet har påpekats att viss reservation måste göras inför resultatet av de värden som gäller konstnärsgruppens förmögenhet då det inom gruppen sannolikt finns fler i de övre åldersklasserna än vad som gäller i jämförelsegruppen "befolkningen". Ålder tenderar nämligen att påverka tillgångar i form av både kapital och förmögenhet. Den mest väsentliga aspekt som framkommit i avsnittet handlar därför om det kapital och den förmögenhet som konstnärligt yrkesverksamma kvinnor har i jämförelse med konstnärligt yrkesverksamma män.

I avsnitt 3 diskuterades att kvinnor i relation till män har lägre förvärvsinkomst i såväl befolkningen som i konstnärgruppen. I sammanfattningen hävdades att detta kan betraktas som en form av negativ genuseffekt där faktumet att vara kvinna alltid innebär en reduktion av inkomstresurser. Då konstnärer generellt är en grupp med låga förvärvsinkomster tenderar den negativa genuseffekten av att vara kvinna att leda till att differensen mellan kvinnor i befolkningen och kvinnor i konstnärgruppen blir mindre än vad som gäller för männen. Då konstnärsyrket är att betrakta som ett yrke med låga inkomster blir ytterligare en konsekvens att inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män i gruppen blir mindre än den mellan kvinnor och män i befolkningen.

I en studie av den svenska makteliten betraktad ur ett genusperspektiv konstaterades att kvinnor i elitpositioner i jämförelse med män hade något större resurser i form av exempelvis utbildningskapital och högre klassbakgrund. Som teoretisk förklaring hänvisades till att kvinnligt kön alltid innebär en negativ genuseffekt som reducerar resurser varför kvinnor inom områden med hård konkurrens måste vara bättre utrustade än sina manliga kollegor (Göransson 2007. Jfr Bourdieu 1999, s. 110). Studien visade även hur kvinnor i elitpositioner inom exempelvis kulturens fält hade högre utbildningsnivå än män i motsvarande positioner och i större utsträckning haft föräldrar som varit verksamma inom kulturområdet. De hade oftare storstadsbakgrund, vilket underlättat ett införskaffande av utbildningsresurser och sociala nätverk (Jordansson 2007).

Konstnärer har i allmänhet låga förvärvsinkomster och osäkra anställningsförhållanden. Utifrån materialet som hittills presenteras kan slutsatsen dras att kvinnor i dessa situationer är mer utsatta än män. Men kvinnors negativa genuseffekt i form av reduktion

av resurser kan motverkas genom andra tillgångar som klasskapital. Tidigare studier har visat att klass generellt har stor betydelse för att ge sig in på en konstnärlig yrkesbana. Ett bevis för detta är de konstnärliga utbildningsinstitutionernas underrepresentation av studenter från arbetsskasshem samt överrepresentation av studenter från medelklasshem som kulturproducenter och universitetslärare (Börjesson m.fl. 2008; Börjesson & Edling 2008; Gustavsson, Andersson & Melldahl 2009). Utöver kännedom om konstens regler och koder är det rimligt att tänka sig att det behövs en ekonomisk trygghet i form av ett riskkapital som kan väga upp den osäkerhet som finns inom den konstnärliga yrkesbanan. I dessa osäkra sammanhang måste kvinnor troligtvis vara ännu högre utbildade och ha högre nettoförmögenhet än sina manliga kollegor (Witt 2004; Flisbäck 2006; Jordansson 2007. Jfr Gustavsson, Andersson & Melldahl 2009).

6. Transfereringar och nettoinkomst

6.1 Transfereringar

I den första studien konstaterades att differensen var liten mellan konstnärgruppen och befolkningen när det gällde innehav av transfereringar och bidrag. Men det fanns några undantag: För det första var andelen som någon gång under inkomståret 2004 hade haft sjuk- eller aktivitetsersättning större i befolkningen (10 procent) än i konstnärgruppen (4 procent). För det andra var det en något större del i befolkningen (18 procent) som detta år haft föräldrapenning än i konstnärgruppen (16 procent). För det tredje var det en betydligt större andel i konstnärgruppen än i befolkningen som någon gång innehaft arbetsmarknadsstöd. I konstnärgruppen var det 30 procent som erhållit arbetsmarknadsstöd och i befolkningen var motsvarande siffra 13 procent (Konstnärsnämnden 2009, s. 41).

Bland män i befolkningen och i konstnärgruppen var skillnaderna inte så markanta när det gällde andelen som hade haft föräldrapenning under året. Den främsta differensen fanns mellan kvinnor i befolkningen (21 procent) och kvinnor i konstnärgruppen (17 procent). När det gällde arbetsmarknadsstöd var andelen kvinnor i konstnärgruppen högre än andelen män (34 respektive 27 procent). Även i befolkningen var andelen kvinnor med arbetsmarknadsstöd (14 procent) större än vad som gällde för män (12 procent), men skillnaden var här inte lika framträdande (Konstnärsnämnden 2009, s. 41).

I Sverige har kvinnor generellt ett högre uttag i trygghetssystemen än män. Fler kvinnor är arbetslösa och kvinnors ohälsotal är mer omfattande än vad som gäller för män (Heggemann 2009). Tabell 25 ger en bild över andelen kvinnor och män i respektive konstområde som haft inkomst av olika transfereringar och bidrag någon gång under inkomståret 2007. I konstnärgruppen speglas samma förhållande som finns i övriga befolkningen: Andelen som haft transferering eller bidrag är större bland konstnärligt yrkesverksamma kvinnor än konstnärligt yrkesverksamma män. Särskilt stor skillnad när det gäller andelen kvinnor respektive män gäller transfereringarna: arbetsmarknadsstöd, sjukpenning, barnbidrag och föräldrapenning. I det följande behandlas dessa områden kortfattat.

Tabell 25. Andelen konstnärer efter kön, 20-64 år, i respektive konstområde med inkomst av vissa transfereringar/bidrag, år 2007.

	Män					Kvinnor								
	Musikal	Ord	Musik	Dans	Bild och Form	Teater	Film	Musikal	Ord	Musik	Dans	Bild och Form	Teater	Film
Arbetsmarknadsstöd	42%	11%	19%	31%	15%	32%	22%	54%	11%	27%	39%	21%	41%	29%
Sjukpenning	8%	11%	8%	10%	7%	8%	7%	10%	16%	15%	15%	14%	13%	17%
Sjuk- och aktivitetsersättning	5%	13%	3%	1%	6%	2%	3%	3%	11%	3%	1%	7%	3%	3%
Ekonomisk bistånd	1%	4%	1%	1%	2%	1%	3%	2%	3%	2%	1%	2%	1%	2%
Bostadsbidrag	4%	5%	3%	3%	5%	1%	3%	2%	6%	5%	4%	9%	5%	8%
Barnbidrag	30%	31%	40%	23%	34%	36%	37%	31%	37%	50%	41%	41%	46%	47%
Föräldrapenning	11%	13%	19%	14%	15%	16%	20%	17%	16%	26%	23%	18%	17%	24%
Studiemedel	3%	2%	4%	9%	3%	4%	6%	12%	5%	5%	11%	5%	7%	11%

6.2 Sjukpenning, konstområde och kön

När en individ inte kan arbeta på grund av sjukdom så erhåller hon eller han sjukpenning från Försäkringskassan. Sjukpenningen träder i kraft efter 14 dagars sjukskrivning. De första 14 dagarna inkasseras pengar i form av sjuklön från arbetsgivaren. För den som är egen företagare, arbetslös, föräldraledig eller har havandeskapspenning betalas sjukpenning ut från första sjukdomsdagen (Försäkringskassan 2009a).

I tabell 25 framkommer att det i konstnärgruppen är vanligare att kvinnor än män någon gång under året 2007 haft sjukpenning. Flest andel kvinnor som någon gång haft sjukpenning fanns i yrkesgruppen Film (17 procent), följt av ordkonstnärer (16 procent). Lägst andel kvinnor med sjukpenning fanns inom konstområdet Musikal (10 procent). Flest andel män som haft sjukpenning vid något tillfälle år 2007 fanns bland ordkonstnärerna (11 procent), tätt följt av konstområdet Dans (10 procent). Skillnaderna i innehav av sjukpenning är inte stora för män i olika konstnärliga yrkesgrupper. Det skiljer bara 4 procentenheter mellan Ord och Bild- och form som är de yrkesgrupper med lägst respektive högst andel män som tog ut sjukpenning någon gång året 2007 (7 procent).

Största skillnad mellan andelen kvinnor respektive andelen män med sjukpenning finns inom konstområdet Film. År 2007 var andelen 17 procent bland de filmkonstnärligt verksamma kvinnorna som vid något tillfälle under året haft sjukpenning. Motsvarande siffror för männen var 7 procent. De yrkesgrupper med näst störst könsskillnad när det gäller andel kvinnor och män med sjukpenning finns i Musik samt Bild och form där skillnaden är 7 procentenheter. Minst skillnad finns inom Musikal där andelen kvinnor som vid något tillfälle haft sjukpenning är 10 procent och andelen män är 8 procent.

6.3 Föräldrapenning och barnbidrag, konstområde och kön

Tabell 25 visar andelen kvinnor och män som under inkomståret 2007 haft föräldrapenning. Skillnaden i andelar med föräldrapenning är stor både mellan de olika konstnärliga yrkesgrupperna, liksom mellan kvinnor och män i konstnärgruppen. Bland kvinnorna finns störst andel med föräldrapenning i yrkesgruppen Musik (26 procent), följt av filmkonstnärer (24 procent) och Dans (23 procent). Bland männen finns flest andel med föräldrapenning inom konstområdet Film (20 procent), följt av Musik (19 procent) och Teater (16 procent). Den yrkesgrupp där andelen med föräldrapenning är lägst är för kvinnorna Ord (16 procent) och för männen Musikal (11 procent).

I samtliga konstområden är andelen kvinnor som haft föräldrapenning större än andelen män. Störst skillnad fanns inom gruppen Dans där andelen kvinnor med föräldrapenning var 23 procent att jämföra med männens 14 procent. Skillnaden var näst störst i yrkesgruppen Musik, där andelen kvinnor med föräldrapenning var 26 procent och andelen män 19 procent. Därefter kommer konstområdet Musikal där andelen kvinnor med föräldrapenning var 17 procent och andelen män 11 procent. Minst skillnad mellan kvinnor och män som haft föräldrapenning fanns inom Teater. Här var andelen kvinnor med föräldrapenning 17 procent. Motsvarande siffra för männen var 16 procent. Då Dans och Musikal utgörs av en ung yrkesgrupp, och då fruktsamheten i Sverige för kvinnor är högre än män fram till och med 33 års ålder (SCB 2008b, s. 20), så är den omfattande skillnaden i föräldrapenning i dessa yrkesgrupper mindre förvånande.

Musik- och filmkonstnärerna är de yrkesgrupper med störst andel kvinnor och män som haft barnbidrag. I samtliga yrkesgrupper är andelen kvinnor som haft barnbidrag större än andelen män. En förklaring till detta är troligtvis att transfereringen tillfaller modern i de fall föräldrar av olika kön har gemensam rättslig vårdnad, men inte väljer till vem bidraget ska betalas ut. I de fall då föräldrar är av samma kön går bidraget till den äldsta föräldern (Försäkringskassan 2009b).

6.4 Arbetsmarknadsstöd, konstområde och kön

Kvinnor i konstnärgruppen har i högre grad än män någon gång under året 2007 haft arbetsmarknadsstöd. Detta gäller i alla konstområdena utom Ord, där andelen kvinnor och män var lika. Bland ordkonstnärerna var andelen kvinnor och män som haft arbetsmarknadsstöd lägst (11 procent). Musikal är den yrkesgrupp med högst andel kvinnor och män med arbetsmarknadsstöd år 2007 (54 procent av kvinnorna och 42 procent av männen). Teaterns område var den yrkesgrupp med näst störst andel kvinnor och män med detta bidrag (41 procent av kvinnorna och 32 procent av männen).

Tabellen nedan visar medianbelopp för de kvinnor och män i konstnärgruppen som någon gång under år 2007 haft arbetsmarknadsstöd. Skillnaden mellan Teater, som är den yrkesgrupp vars medianvärde är högst, och Dans, det vill säga den yrkesgrupp vars medianvärde är lägst, var 12 704 kronor och får betecknas som liten. Skillnaden är inte heller omfattande mellan yrkesgrupper med flest andel med löneinkomst (Musikal, Teater och Dans) och de med flest andel med inkomst endast av näringsverksamhet (Bild- och form och Ord).

Skillnaden mellan kvinnor och män är däremot genomgående och för hela gruppen hade kvinnorna år 2007 84 procent av männens ersättningsnivå. Skillnaden är minst bland Teater där kvinnor har 92 procent av männens ersättningsnivå mätt i medianvärde. Därefter kommer Bild- och form där kvinnor hade 90 procent av männens ersättningsnivå. Störst skillnad finns inom yrkesgruppen Musikal där medianbeloppet för kvinnornas arbetsmarknadsstöd var 47 163 kronor vilket motsvarar 72 procent av männens belopp som var 65 403 kronor. De kvinnor inom musikområdet som haft arbetsmarknadsstöd hade år 2007 72 procent av männens belopp. Här kan det vara väsentligt att erinra om att 54 procent av alla kvinnor inom musikområdet (140 kvinnor) och 27 procent av alla kvinnor inom musikområdet (428 kvinnor) någon gång under år 2007 haft arbetsmarknadsstöd. Kvinnor inom Musikal var den grupp där kvinnorna hade lägst medianbelopp vid ersättning av arbetsmarknadsstöd. För männen fanns det lägsta medianbeloppet då det gällde ersättning av arbetsmarknadsstöd inom Dans (57 460 kr).

Tabell 26. Antalet i konstnärgruppen efter kön, 20-64 år, som någon eller några gånger erhållit arbetsmarknadsstöd år 2007, samt medianbelopp för arbetsmarknadsstöd år 2007.

Yrkesgrupp	Män		Kvinnor		Totalt	
	antal	Median	antal	median	antal	median
Musikal	188	65 403	140	47 163	328	56 986
Ord	143	64 260	127	54 400	270	60 383
Musik	752	68 943	428	50 943	1 180	60 947
Dans	74	57 460	228	47 606	302	48 326
Bild och Form	341	64 893	656	58 480	997	61 000
Teater	485	63 656	677	58 480	1 162	61 030
Film	133	59 840	130	47 674	263	53 914
Totalt	2 116	65 508	2 386	54 740	4 502	59 463

6.5 Nettoinkomst, konstområde och kön

Nedan behandlas de nettoinkomster som kvinnor och män har i olika konstnärssyrken. En individs nettoinkomst utgörs av hans eller hennes skattepliktiga och skattefria inkomster från draget skatt och övriga negativa transfereringar. Tabell 27 visar värdet för konstnärsgruppens och övriga befolkningens nettoinkomst. År 2007 var medianvärdet bland kvinnor i konstnärsgruppen 171 528 kronor, vilket motsvarade 95 procent av det medianvärde som kvinnor hade i befolkningen (180 130 kronor). På samma sätt som när det gäller sammanräknad förvärvsinkomst så finns stora skillnader när det gäller nettoinkomstens omfattning i de olika konstnärsgrupporna. Av de sju konstområdena så är Musik och Teater de områden där kvinnor har störst nettoinkomster, mätt i medianvärde. Kvinnor inom konstområdet Musik och Teater hade år 2007 12 procent respektive 11 procent högre medianvärde än kvinnor i befolkningen. Av de 25 procent kvinnliga konstnärer med högst nettoinkomster är ordkonstnärerna de med störst nettoinkomster. Bild och form är den yrkesgrupp där kvinnor har klart lägst nettoinkomst. År 2007 hade kvinnliga bild- och formkonstnärer en nettoinkomst vars medianvärde motsvarade 75 procent av medianvärdet för kvinnor i befolkningen.

Män i konstnärsgruppen hade år 2007 en nettoinkomst vars medianvärde var 179 832 kronor, vilket motsvarade 84 procent av medianbeloppet för män i befolkningen (214 334 kronor). Teater är det enda konstområde där medianvärdet för mäns nettoinkomst överstiger vad män har i den övriga befolkningen (216 226 kronor). Tillsammans med Musik är Teater de konstområden där män i konstnärsgruppen uppvisar de högsta medianvärdena när det gäller nettoinkomst. Men av de 10 procent manliga konstnärer med högst nettoinkomst är ordkonstnärerna de med störst nettoinkomst. Bild- och form är det konstområde där män har lägst nettoinkomster. Medianvärdet för nettoinkomsten bland manliga konstnärer inom Bild och form var 61 procent av motsvarande värde för män i befolkningen.

Tabell 27. Nettoinkomst för konstnärsgruppen efter kön, 20-64 år, år 2007. Medianvärde samt gränsvärden för de 10 respektive 25 procent som har lägst inkomst och för de 10 respektive 25 procent som har högst inkomst.

Konstområde	Män					Kvinnor					Totalt							
	antal	p10	p25	Median	p75	p90	antal	p10	p25	Median	p75	p90	antal	p10	p25	Median	p75	p90
Musikal	446	79 071	124 126	175 760	228 714	303 265	260	76 789	120 985	159 193	202 716	267 519	706	78 817	123 227	167 680	217 388	284 732
Ord	1 320	69 955	120 778	187 852	271 307	363 673	1 148	71 839	122 910	187 259	270 005	344 671	2 468	70 146	121 703	187 629	270 441	357 801
Musik	3 879	79 654	132 840	197 079	260 818	315 772	1 614	87 999	143 190	202 034	266 188	318 034	5 493	82 092	135 463	198 421	262 241	316 547
Dans	240	67 911	129 943	191 579	245 169	300 164	584	82 069	128 579	182 260	234 077	286 365	824	79 013	128 614	185 139	238 620	292 263
Bild och Form	2 253	20 134	75 321	130 244	191 920	263 660	3 097	27 410	81 736	135 039	189 567	256 351	5 350	24 344	78 571	132 968	190 558	259 144
Teater	1 512	110 751	159 074	216 226	272 535	347 593	1 664	110 343	153 422	200 340	259 010	333 136	3 176	110 371	155 506	206 044	266 114	339 954
Film	615	48 438	100 834	158 671	244 850	307 538	455	60 306	111 538	170 830	236 604	301 120	1 070	53 468	105 615	163 435	241 178	301 319
Totalt	10 265	60 297	117 788	179 832	250 874	319 150	8 822	56 328	114 974	171 528	238 384	304 808	19 087	57 985	116 410	175 541	245 863	312 525
Befolkningen	2 701 045	84 550	147 980	214 334	274 636	363 126	2 625 153	84 173	130 554	180 130	228 527	287 645	5 326 198	84 344	137 334	195 197	253 196	327 684

6.6 Nettoinkomst i jämförelse mellan kvinnor och män

Då transfereringar syftar till att utjämna ekonomiska skillnader är differensen i nettoinkomst mellan olika sociala grupper oftast lägre än vad som gäller vid sammanräknad förvärvsinkomst. I avsnitt 3 framkom att kvinnor i konstnärgruppen hade en sammanräknad förvärvsinkomst vars medianvärde år 2007 motsvarade 90 procent av männens värde. Tabell 28 visar kvinnors nettoinkomst i andel av motsvarande värden för männen. Medianvärdet för kvinnliga konstnärers nettoinkomst utgör 95 procent av männens belopp. Mätt i medianvärde så har kvinnor inom området Film 8 procent högre nettoinkomst än männen i samma grupp. Inom Bild och form samt Musik, är kvinnors medianvärde 4 procent, respektive 3 procent, högre än männens. Störst skillnad i nettoinkomst, sett till medianvärdet, finns inom yrkesgruppen Musikal. Här har kvinnor 91 procent av männens medianvärde för nettoinkomst.

Tabell 28. Kvinnors nettoinkomst i andel av mäns nettoinkomst för konstnärgruppen, 20-64 år, år 2007. Medianvärde samt gränsvärden för de 10 respektive 25 procent som har lägst inkomst och för de 10 respektive 25 procent som har högst inkomst.

	Kvinnor					
	antal	p10	p25	Median	p75	p90
Musikal	260	97,1%	97,5%	90,6%	88,6%	88,2%
Ord	1 148	102,7%	101,8%	99,7%	99,5%	94,8%
Musik	1 614	110,5%	107,8%	102,5%	102,1%	100,7%
Dans	584	120,8%	99,0%	95,1%	95,5%	95,4%
Bild och Form	3 097	136,1%	108,5%	103,7%	98,8%	97,2%
Teater	1 664	99,6%	96,4%	92,7%	95,0%	95,8%
Film	455	124,5%	110,6%	107,7%	96,6%	97,9%
Totalt	8 822	93,4%	97,6%	95,4%	95,0%	95,5%
Befolkningen	2 625 153	99,6%	88,2%	84,0%	83,2%	79,2%

Inom flera konstnärliga yrken har alltså kvinnor högre nettoinkomst än män, mätt i medianvärde. I befolkningen är kvinnors nettoinkomsters lägre än männens och skillnaden tenderar att öka ju högre nettoinkomsten blir. Bland de 10 procent i befolkningen med de lägsta beloppen så är skillnaden så gott som obefintlig mellan kvinnors och mäns nettoinkomst. Bland de 10 procent med de högsta nettoinkomsterna har kvinnor endast 80 procent av männens summor.

Att skillnaden mellan kvinnors och mäns nettoinkomster ökar vid de högre beloppen är inte lika tydligt bland konstnärerna, men tendensen finns även här. Av de 25 procent i konstnärgruppen med högst nettoinkomst så är Musik det enda område där kvinnor har högre nettoinkomst än män. I de andra yrkesgrupperna går männen om kvinnornas nettoinkomst vid den övre kvartilen och även inom Musik så är differensen i nettoinkomst som störst vid de lägre värdena, men så gott som obefintlig bland de 10 procent musikkonstnärer med högst nettoinkomst.

6.7 Nettoinkomstens sammansättning

Ett sätt för att förstå i vilken utsträckning som en grupp eller individ kan betecknas som självförsörjande är att utföra en analys av hur hans eller hennes nettoinkomst är sammansatt. En person vars inkomst främst består av löneinkomst, inkomst av näringsverksamhet samt kapitalinkomst antas i hög grad vara självförsörjande. Den som däremot i första hand har sin inkomst från studiemedel, någon form av föräldrainkomst eller pension är i lägre grad självförsörjande, då inkomsten kommer från sociala trygghetssystem. Denna grupp

kan dock betraktas som mindre resurssvag i jämförelse med individer vars inkomster kommer från arbetsmarknadsstöd, sjukpenning eller sjuk- och aktivitetsersättning (ASSA), eller behovsprövade bidrag²³ (Konstnärsnämnden 2009, s. 47).

I den första rapporten konstaterades att konstnärgruppen var mindre självförsörjande än befolkningen, men att skillnaden mellan grupperna inte var särskilt omfattande. I både konstnärgruppen och befolkningen var kvinnor mindre självförsörjande än män. I konstnärgruppen var dock skillnaden mindre mellan andelen självförsörjande män och självförsörjande kvinnor än vad som gällde i befolkningen (Konstnärsnämnden 2009, s. 48).

Tabell 29. Nettoinkomstens sammansättning för konstnärgruppen efter kön, 20-64 år, år 2007.

Inkomstslag	Andel av nettoinkomsten, procent.		
	Kvinnor	Män	Samtliga
Löneinkomst	53,8%	63,4%	59,0%
Inkomst av näringsverksamhet	10,3%	12,7%	11,6%
Kapitalinkomst	13,4%	11,1%	12,1%
Studiemedel	1,3%	0,8%	1,1%
Föräldrainkomst	7,9%	1,5%	4,5%
Pension	1,3%	0,8%	1,1%
ASSA	10,8%	8,8%	9,7%
Behovsprövade bidrag	1,1%	0,9%	1,0%
	100%	100%	100%

Tabellen ovan visar hur stor andel av konstnärernas nettoinkomst som kommer från olika slags inkomster. År 2007 hade kvinnor i konstnärgruppen en nettoinkomst som till 78 procent bestod av inkomst från lön, näringsverksamhet eller kapitalinkomst som är den självförsörjande delen av inkomsten. För männen var motsvarande andel 87 procent. Mäns nettoinkomst i konstnärgruppen bestod till 63 procent av löneinkomst, vilket var en större andel än kvinnorna, vars nettoinkomst till 54 procent utgjordes av löneinkomst. Kvinnorna i konstnärgruppen har i jämförelse med männen en större del av inkomsten från kapital (13 procent respektive 11 procent). I likhet med vad som framkommit tidigare så har kvinnorna en större del av sin inkomst från arbetsmarknadsstöd, sjukpenning eller sjuk- och aktivitetsersättning. (Kvinnornas nettoinkomst utgörs till 11 procent av ASSA. Motsvarande siffra för männen är 9 procent.) En större del av kvinnors disponibla ekonomiska resurser kommer också från föräldrainkomster. Här är skillnaden mellan kvinnor och män relativt omfattande. Kvinnor i konstnärgruppen har en nettoinkomst som till 8 procent består av föräldrainkomst. Endast 2 procent av de manliga konstnärernas nettoinkomst utgörs av föräldrainkomst.²⁴

6.8 Sammanfattande diskussion

Avsnittet har berört nettoinkomster och de ersättningar konstnärligt yrkesverksamma kvinnor och män erhåller från tre trygghetssystem: arbetsmarknadsstöd, sjukpenning och föräldrapenning. Temat barnbidrag har också omnämnts i avsnittet.

Nettoinkomst är individens disponibla ekonomiska resurs som ger utrymme för sparande och/eller konsumtion. Då transfereringar är till för att utjämna ekonomiska och sociala differenser är skillnaderna mellan kvinnors och mäns resurser mindre vid en analys av nettoinkomster än vad som gällde då förvärvsinkomster belystes. I avsnittet har kunnat

23 Behovsprövade bidrag kan utgöras av bostadsbidrag, bostadstillägg för pensionärer, ekonomiskt bistånd eller äldreförsörjningsstöd.

24 Här ska återigen påminnas om att barnbidraget många gånger tillfaller mödrarna.

utläsas att kvinnor inom tre konstområden hade högre medianbelopp än männen när det gällde nettoinkomst (Musik, Bild och form, Film). Dock förfaller männen dominera vid de högre beloppen. Vid den övre kvartilen, som visar de 25 procent i konstnärgruppen med de högsta nettoinkomsterna, går männen om kvinnorna i alla konstnärsområden förutom Musik.

Beloppen för konstnärers nettoinkomster är små och i likhet med vad som visats tidigare förefaller Bild och form, det vill säga det konstområde som samlar flest antal kvinnor, vara särskilt ekonomiskt blottlagd. Omfattningen när det gäller användning av arbetsmarknadsstöd vittnar också om konstnärers svaga ställning på arbetsmarknaden och här är kvinnliga konstnärer särskilt utsatta. Fler av kvinnorna än männen har haft arbetsmarknadsstöd under inkomståret 2007 och kvinnornas medianbelopp är lägre än männens i samtliga konstområden. Kvinnor i konstnärgruppen har också ett högre uttag när det gäller sjukpenning än män, vilket även gäller i befolkningen generellt.²⁵

Att döma av andelen konstnärer med sjukpenning kan konstateras att ordkonstnärer är den yrkesgrupp där det är vanligast att ha haft denna ersättning.²⁶ Bland ordkonstnärerna är det även få som haft föräldrapenning – detta gäller både kvinnor och män. En förklaring till detta skulle kunna vara att ordkonstnärerna är en något äldre yrkesgrupp än de övriga konstnärsgруппerna. Men det ska också påpekas att andelen näringsidkare är stor inom Ord, vilket framkom i avsnitt 4. Som egenföretagare så erhålls sjukpenning direkt, även vid enstaka sjukdagar. För den som är anställd så inkasseras däremot sjuklön från arbetsgivaren de första 14 dagarna. Det kan påverka att andelen ordkonstnärer med sjukpenning verkar högre än vad den egentligen är i relation till de andra yrkesgrupperna. Samtidigt är Bild och form den grupp där det är allra vanligast att vara näringsidkare och här visade sig andelen med sjukpenning inte lika markant.

Tillsammans med bild- och formkonstnärer utgör ordkonstnärer också det konstområde med lägst andel som haft arbetsmarknadsstöd. Det förhållandet ska tolkas mot bakgrund av att det finns fler näringsidkare inom dessa konstnärliga grupper. Avsnitt 4 visade att Musikal, Teater och Dans var de konstområden med flest andelar utövare som endast hade löneinkomst. Tidigare studier har visat just på det faktum att egenföretagande konstnärer många gånger befinner sig utanför ”det arbetspolitiska skyddsnetet” (SOU 1997:190, s. 24), vilket är en del av förklaringen till att innehavet av arbetsmarknadsstöd är lägre bland Ord samt Bild- och formkonstnärer än vad som gäller för verksamma inom Musikal och Teater (jfr SOU 2003:21).

Vid en jämförelse mellan de sju konstområdena så visar sig Film och Musik vara de områden där kvinnor och män i störst utsträckning haft föräldrapenning under inkomståret 2007. I dessa yrkesgrupper återfinns också störst andel kvinnor och män som under året haft barnbidrag. Men även om andelen kvinnliga musiker (26 procent) och andelen manliga musiker (19 procent) med föräldrapenning är stor så är differensen i procentenheter mellan de båda könen uttag relativt omfattande.

Den stora andelen musiker med föräldrapenning skulle kunna förklaras av att kvinnor och män i yrkesgruppen har relativt höga medianinkomster. Ett sådant antagande leder emellertid till att andelen med föräldrapenning skulle vara omfattande även bland teaterkonstnärerna då det är den yrkesgrupp med högst medianinkomst av de sju konstnärliga kategorierna. Teater var dock det konstområde med näst lägst andel kvinnor som haft föräldrapenning (17 procent).

Det var också en stor andel manliga och kvinnliga filmkonstnärer som under året 2007 haft föräldrapenning. Film är ju ett konstområde med näst lägst medianinkomst av alla de konstnärliga yrkesområdena. Förhållandet är alltså inte så enkelt så att det är

25 I ohälsotal inkluderas sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning. Siffror från SCB visar att differensen mellan kvinnors och mäns ohälsotal har ökat markant de senaste tio åren. År 1998 hade kvinnor 38 antal dagar med någon form av ersättning vid sjukdom. Siffrorna kan jämföras med dagarna för män vilket samma år var 29. År 2007 hade kvinnors ohälsotal ökat till 46 dagar och männens ökat till 31 dagar (Heggemann 2009).

26 Av de sju konstområdena är ordkonstnärer även den grupp med högst andel som någon gång under året 2007 haft sjuk- och aktivitetsersättning (se tabell 25).

konstnärliga grupper med de högsta inkomstnivåerna eller med högst andel endast med löneinkomst som i störst utsträckning använder föräldraförsäkringen.

Den så kallade inkomstbortfallsprincipen i trygghetssystemen syftar till att drägligt bevara individers materiella standard vid exempelvis arbetslöshet, föräldraledighet eller sjukdom och kan betraktas som en grundtrygghetsmodell med en övre och undre inkomstgräns. Det finns ett tak för dem med höga inkomster, till för att inskränka ersättningen vid ett visst inkomstläge. Det finns en undre gräns för dem som står utan inkomst eller har låga inkomster ”så att de i någon mån ’överkompenseras’” (SOU 2003:21, s. 36). I likhet med vad som påpekades i avsnitt 2, om att pensionens regelbundna inkomster kan verka möjliggörande för konstnärliga yrkesgrupper med låg förvärvsinkomst, så utgör måhända transfereringar inte i alla avseenden en ekonomisk risksituation. Trygghetssystemens lägsta nivåer behöver för grupper med små inkomster inte vara den ”lägsta nivå” som upplevts och på så vis skulle föräldraledighet i vissa fall kunna utgöra en ekonomisk möjlighet. Det skulle kunna förklara att andelen filmkonstnärer med föräldrapenning är relativt hög, liksom att andelen med föräldrapenning inom Bild och form inte skiljer ut sig genom att vara avsevärt mycket lägre vad som gäller i de andra konstområdena.

7. Antal barn

7.1 Antal barn, kvinnor och män i jämförelse med befolkningen

Konstnärligt arbete innebär många gånger obekväma arbetstider och krav på omfattande tidsinvesteringar som kan göra yrkesrollen svår att åtskilja från andra områden i livet. Konstnärliga yrkens otrygga inkomst- och arbetsmarknadssituationer kan dessutom leda till att konstnärer väntar eller till och med avstår från att bilda familj. Ett konstnärligt yrkesutövande påverkar således både den ekonomiska situationen och familjelivet (Einarsdotter-Wahlgren 1997; Witt 2004; Flisbäck 2009; SOU 2006:42, s. 111, 389; Hermele 2007, s. 64-66). Denna problematik kan dock få större konsekvenser för kvinnor då de har lägre inkomster än män och i allmänhet utför merparten av allt omsorgs- och hushållsarbete (se t.ex. Ahrne & Roman 1997; Björnberg & Kollind 2003; SOU 2005:66, s. 195-197, 264; Rothstein 2006).

En tidigare granskning, som byggde på siffror från år 2007, visade att svenska konstnärer hade få barn i jämförelse med övriga befolkningen. I undersökningen jämfördes tre konstnärliga yrkesgrupper: bildkonstnärer, konsthantverkare och skådespelare. Det var framförallt kvinnliga bildkonstnärer som hade färre antal barn än det svenska genomsnittet. De manliga skådespelare som var föräldrar hade däremot i medeltal fler barn än både kvinnor och män i befolkningen (Aagård 2008a).

I tabellöversikt 2 visas andelen kvinnor respektive andelen män som var barnlösa eller som hade ett, två, tre eller fler barn. Siffrorna är från december år 2008 och omfattar åldersspannet 21-70 år. Uppgifter redovisas för befolkningen och respektive konstområde. Resultaten liknar den bild som framkom i den tidigare granskningen: Det är vanligare i konstnärgruppen än i befolkningen att inte ha barn (34 respektive 32 procent). Det är också vanligare i konstnärgruppen att endast ha ett barn (21 respektive 16 procent). Något färre i konstnärgruppen än i befolkningen har två barn (30 respektive 32 procent). Detta förhållande gäller även vid tre eller flera barn (16 i konstnärgruppen, 20 procent i befolkningen).

Tabellöversikt 2. Andelen i procent av befolkningen och i respektive konstområde, 21-70 år, som har noll, ett, två, tre eller flera barn, år 2008.

	Musikal			
	0	1	2	3+
Samtliga	48,0	18,9	19,8	13,4
Män	41,5	17,3	22,9	18,4
Kvinnor	59,5	21,6	14,4	4,5
	Totalt			100

	Ord			
	0	1	2	3+
Samtliga	24,4	18,2	33,3	24,1
Män	25,0	16,9	31,8	26,4
Kvinnor	23,8	19,7	35,0	21,5
	Totalt			100

	Musik			
	0	1	2	3+
Samtliga	32,1	20,1	31,7	16,1
Män	30,2	19,3	31,8	18,7
Kvinnor	36,7	22,1	31,3	9,9
	Totalt			100

	Dans			
	0	1	2	3+
Samtliga	53,8	19,8	19,0	7,4
Män	63,9	15,3	11,8	9,0
Kvinnor	49,6	21,7	22,0	6,7
	Totalt			100

	Bild och form			
	0	1	2	3+
Samtliga	34,0	21,5	29,6	14,8
Män	33,5	18,8	30,1	17,6
Kvinnor	34,4	23,6	29,3	12,8
	Totalt			100

	Teater			
	0	1	2	3+
Samtliga	32,8	23,5	29,2	14,5
Män	32,3	19,9	27,9	19,9
Kvinnor	33,3	26,8	30,3	9,6
	Totalt			100

	Film			
	0	1	2	3+
Samtliga	39,5	20,7	26,9	13,0
Män	38,7	19,9	26,6	14,7
Kvinnor	40,5	21,7	27,1	10,6
	Totalt			100

	Konstnärsgruppen			
	0	1	2	3+
Samtliga	33,6	20,8	29,7	16,0
Män	32,2	18,8	29,7	19,2
Kvinnor	35,1	23,1	29,6	12,2
	Totalt			100

	Befolkningen			
	0	1	2	3+
Samtliga	31,6	15,5	32,4	20,5
Män	36,4	14,9	29,7	19,0
Kvinnor	26,8	16,2	35,1	21,9
	Totalt			100

Den mest påtagliga skillnaden när det gäller antalet barn finns mellan kvinnor i konstnärgruppen och kvinnor i befolkningen. Av de konstnärligt yrkesverksamma kvinnorna är det 35 procent som inte har något barn. I befolkningen är motsvarande siffra 27 procent. Konstnärligt yrkesverksamma män är i mindre utsträckning barnlösa än i befolkningen. I konstnärgruppen har 32 procent av männen inga barn och i befolkningen är siffran 36 procent.

Det är vanligare i konstnärgruppen än i befolkningen att endast ha ett barn. Detta gäller både kvinnor och män. I konstnärgruppen har var femte man ett barn. I befolkningen är det 15 procent som endast har ett barn. Andelen kvinnor i konstnärgruppen som har ett barn är 23 procent. I befolkningen är motsvarande siffra 16 procent. Det är lika vanligt att manliga konstnärer och män i befolkningen har två (30 procent), tre eller flera barn (19 procent). Bland konstnärerna är det 30 procent av kvinnorna som har två barn och 12 procent som har tre barn eller fler. Bland kvinnor i befolkningen är dessa andelar 35 respektive 22 procent.

7.2 Antal barn, konstområde och kön

I samtliga konstområden är det vanligare att män än kvinnor har tre barn eller fler. I befolkningen gäller motsatt förhållande. Särskilt inom scenkonstområdena förefaller könskillnaden vara omfattande. Var femte man och var tionde kvinna inom Musik har tre barn eller fler. Samma förhållanden gäller inom Teater. Bland musikalartisterna är andelen män som har 3 barn eller fler 18 procent och andelen kvinnor 5 procent. Ord och Dans är de yrkesgrupper där fler män än kvinnor inte har barn. Men även inom Dans är det en större andel av männen (9 procent) än kvinnorna (7 procent) som har tre barn eller fler.

Vissa av konstområdena, som Dans eller Musikal, har kroppen som sitt mest väsentliga verktyg, vilket ger utrymme för en karriär främst i unga år. Det är därför troligt att det finns olika andelar äldre och yngre inom de olika konstområdena. Är andelen unga stor inom en yrkesgrupp är det rimligt att många ännu inte har fått barn, men att förhållandet kan komma att ändras i framtiden. I avsnitt 2 konstaterades att Ord samt Bild och Form hade många verksamma yrkesutövare över 65 år. Detta har naturligtvis betydelse för det antal barn som kvinnor och män har i dessa konstområden. De främsta resultaten i detta avsnitt handlar därför inte om jämförelsen mellan olika konstnärliga yrkesgrupper, utan om relationen mellan det antal barn kvinnor och män har inom respektive konstnärlig kategori. Nedan diskuteras några resultat för tre konstnärliga yrkesgrupper.

I denna rapport har Bild och form visat sig som en yrkesgrupp där inkomsterna är ringa. Som i alla låglöneyrken är dock skillnaderna i inkomster mellan könen små. Medianvärdet för kvinnornas inkomster var 5 procent lägre än männens när det gällde sammanräknad förvärvsinkomst och 4 procent högre när det handlade om nettoinkomst. Yrkesgruppen har flest näringsidkare och störst andel med inkomst endast av sådan verksamhet. De har lägst andel när det gäller löneinkomst. Men hur ser mönstret ut när det gäller det antal barn som kvinnor och män har inom gruppen? Andelarna kvinnor och män utan barn är lika stora och det är ungefär en tredjedel av båda könen som inte har barn. Det är också lika vanligt att ha två barn. Beträffande andelen kvinnor respektive män som har ett barn, eller som har tre barn eller fler, så följer Bild och form samma mönster som övriga konstnärgruppen: Det är vanligare att kvinnor (24 procent) än män (19 procent) har ett barn. Männen (18 procent) har oftare än kvinnorna (13 procent) tre eller flera barn. Trots att Bild och form är en resurssvag grupp så skiljer sig således inte andelen män med tre barn nämnvärt från den andel som gäller män i befolkningen (19 procent).

I avsnitt 6 fastslogs att både för kvinnor och män var det vanligast att ha haft föräldrapenning 2007 inom konstområdena Musik och Film. I likhet med vad som gäller i konstnärgruppen generellt så är andelen kvinnliga musiker utan barn (37 procent) fler än andelen män (30 procent). Inom gruppen är det fler kvinnor (22 procent) än män (19 procent) som endast har ett barn. Det skiljer 1 procentenhet mellan andelen kvinnor (31 procent) och andelen män (32 procent) som har 2 barn, men hela 9 procentenheter mellan andelen manliga musiker och kvinnliga musiker som har tre barn eller fler. Bland filmkonstnä-

rerna är andelen kvinnor utan barn relativt lika andelen män utan barn (41 respektive 39 procent). Det är också lika förekommande att kvinnor respektive män inom Film har två barn, men vanligare att kvinnorna har ett barn. En större del av de filmkonstnärligt verksamma männen har tre eller flera barn.

7.3 Antal barn, ålder och kön

I jämförelserna som gjordes ovan användes ett brett åldersspann, vilket kan förklara att andelen barnlösa både i befolkningen och i konstnärsgруппerna framstod som stor. I tabell 30 är åldersspannet 21-70 år fortfarande aktuellt, men här har konstnärsgруппen delats in i åldersintervall omfattande fem år. Troligtvis är det i de över åldersklasserna som de mest intressanta jämförelserna kan göras mellan konstnärsgруппen och befolkningen eftersom få förväntas få fler barn i äldre år, ett förhållande som särskilt gäller kvinnor.

Siffrorna i tabellen tyder på att konstnärer i relation till övriga befolkningen får barn senare i livet, eftersom skillnaden mellan konstnärer och befolkningen som inte har något barn är som störst i ålderskategorin 31-35 år. Förhållandet gäller både kvinnliga och manliga konstnärer, men differensen mellan kvinnorna är betydligt större. I ålderskategorin 36-40 minskar skillnaden något mellan andelen i befolkningen och i konstnärsgруппen som inte har barn, men den är fortfarande omfattande. I åldersklassen 41-45 år och över är skillnaden i andelen kvinnor i befolkningen och kvinnor i konstnärsgруппen som inte har något barn relativt konstant och ligger omkring 10 procentenheter. Från och med ålderskategorin 51-55 år är det vanligare i befolkningen än bland män i konstnärsgруппen att inte ha barn.

I ålderskategorin 31-35 år och över har en större andel kvinnor i konstnärsgруппen än i befolkningen ett barn. För män är det vanligare i konstnärsgруппen att endast ha ett barn från och med ålderskategorin 36-40 år. I likhet med vad som visats tidigare så är det i alla ålderskategorier mer frekvent förekommande bland konstnärligt verksamma män än bland konstnärligt verksamma kvinnor att ha tre eller fler barn. Från och med ålderskategorin 56-60 år är andelen män i konstnärsgруппen som har tre barn eller fler större än i befolkningen.

Tabell 30. Andelen i procent av befolkningen och i konstnärgruppen som i olika åldersklasser, 21-70 år, har noll, ett, två, tre eller flera barn, år 2008.

	Konstnärgruppen antal barn i procent					Befolkningen antal barn i procent				
	0	1	2	3+	Totalt	0	1	2	3+	Totalt
21-25 år										
Män	98,8	1,2	0,0	0,0	100	94,0	4,8	1,0	0,1	100
Kvinnor	96,8	3,2	0,0	0,0	100	85,4	10,6	3,5	0,5	100
26-30 år										
Män	84,3	11,4	3,8	0,5	100	75,3	15,8	7,5	1,4	100
Kvinnor	84,8	12,9	2,1	0,1	100	59,3	21,6	15,0	4,1	100
31-35 år										
Män	61,0	22,4	14,5	2,1	100	46,9	22,8	23,8	6,5	100
Kvinnor	58,3	26,3	13,5	1,9	100	29,9	23,1	34,2	12,7	100
36-40 år										
Män	39,7	22,1	29,4	8,8	100	29,6	18,2	36,3	15,9	100
Kvinnor	35,1	26,4	30,8	7,7	100	16,7	16,3	43,8	23,2	100
41-45 år										
Män	29,3	19,9	33,4	17,4	100	23,2	14,9	38,5	23,4	100
Kvinnor	24,0	23,5	38,0	14,5	100	14,1	14,0	43,4	28,6	100
46-50 år										
Män	22,6	17,1	36,8	23,6	100	22,0	13,5	36,6	27,9	100
Kvinnor	26,6	20,1	37,4	15,9	100	14,7	13,7	40,1	31,4	100
51-55 år										
Män	18,9	16,3	36,7	28,2	100	20,7	13,5	35,5	30,4	100
Kvinnor	24,8	20,9	37,0	17,3	100	14,6	14,6	39,9	31,0	100
56-60 år										
Män	17,7	17,0	34,9	30,3	100	19,0	14,6	36,7	29,6	100
Kvinnor	24,8	24,3	32,2	18,8	100	13,2	16,0	42,3	28,5	100
61-65 år										
Män	15,8	18,1	32,9	33,2	100	17,3	15,5	39,5	27,7	100
Kvinnor	22,3	25,5	31,8	20,4	100	12,3	16,3	43,9	27,5	100
66-70 år										
Män	17,8	22,9	29,2	30,1	100	16,2	14,9	40,0	28,9	100
Kvinnor	15,4	23,6	35,7	25,4	100	12,8	15,6	41,5	30,2	100

7.4 Sammanfattande diskussion

De uppgifter om antal barn som redovisats i detta avsnitt vittnar om vikten av att analysera konstnärers situationer med utgångspunkt i könsuppdelad statistik. Det är framförallt kvinnorna i konstnärgruppen som skiljer sig mot kvinnor i befolkningen genom att i större utsträckning inte ha något barn eller endast ett barn. Det är en betydligt större andel kvinnor i befolkningen som har två, tre eller fler barn. Bland män är det tvärtom vanligare i befolkningen att inte ha något barn, men – i likhet med vad som gällde för kvinnorna – så är det en större andel i konstnärgruppen som har ett barn. Lika ofta har män i befolkningen och män i konstnärgruppen två, tre eller fler barn.

År 2008 var det i konstnärgruppen vanligare att kvinnor inte hade barn än vad det var bland männen. Inom alla åldersklasser hade en större andel män än kvinnor tre eller fler barn. I befolkningen var mönstren de motsatta. De flesta konstnärer är högutbildade och det kan konstateras att könsskillnaden som finns i gruppen när det gäller antalet barn stämmer väl överens med vad som gäller högutbildade grupper generellt. Högutbildade kvinnor föder färre barn och är oftare barnlösa än lågutbildade kvinnor. Högutbildade män är däremot mer sällan barnlösa än lågutbildade män. I genomsnitt har de också fler barn. SCB förklarar detta förhållande med att långa utbildningstider ofta leder till att individer skjuter upp barnafödandet, vilket för kvinnornas del ökar sannolikheten att få färre barn samt att förbli barnlösa. Att lågutbildade män oftare är barnlösa förklaras med att de i jämförelse med högutbildade män tenderar att vara ensamstående (SCB 2002).²⁷

De långa utbildningstiderna för konstnärer kan alltså göra att konstnärer väntar med att bilda familj, vilket för kvinnorna bidrar till att antalet barn blir färre till följd av en begränsad fertilitetsperiod. Men ovanstående förhållande kan också ses mot bakgrund av teorier om asymmetriska partnerval som pekat på hur maktresurser, som utbildning och ökad ålder, för män utgör ett positivt kapital att investera på sambo- eller äktenskapsmarknaden, medan det motsatta läget gäller för kvinnor. Asymmetrin innebär att heterosexuella män i allmänhet har en partner som är yngre, lägre utbildad och mindre etablerad på arbetsmarknaden, samt har en lägre inkomst än de själva. En sådan resursskillnad har diskuterats som en väsentlig orsak till att kvinnor har svårare än män att förhandla fram en jämställd balans mellan hushållsarbete, familjeliv och yrkesliv (Rothstein 2006). Även om konstnärligt yrkesverksamma inte kan betraktas som en ekonomiskt kapitalstark grupp så besitter de kulturella resurser och utbildningskapital som för männen kan utgöra ett positivt kapital och möjliggöra fler barn, men som inte självklart verkar på samma sätt för kvinnorna.

Konstnärer har generellt en osäker arbetsmarknad med små inkomster, hård konkurrens om antalet positioner och med få fasta anställningar (SOU 1997:183; SOU 1997:190; Sanne 2001; SOU 2003:21). Att göra uppehåll för födsel och/eller föräldraledighet kan vara ett riskabelt projekt med en svår reentré till den konstnärliga arbetsmarknaden och yrkeskarriären. När det gäller dilemmat att kombinera familjeliv med konstnärliga arbetsvillkor, samt hantera återkomsten till arbetsmarknaden efter föräldraledighet, har scenkonstnärer diskuterats som en särskilt utsatt grupp. I inledningen till avsnittet hävdades att kvinnor i dessa sammanhang var mer blottställda än män till följd av den ojämlika inkomstsituationen och proportionen hem- och omsorgsarbete. En följd av detta kan bli att kvinnor inom scenkonstområdet avbryter sin konstnärliga karriär efter graviditeten (SOU 2003:21, s. 151-153; SOU 2006:42, s. 111, 391, 395, 408).

Omfattande arbetsinsatser, låga inkomster och oregelbundna arbetstider kan göra att konstnärer överväger eller till och med avstår från att skaffa barn. I de fall familjeliv väljs bort kan kvinnor i större utsträckning än män bli betraktade som samhällliga avvikare (Helgesen 1975. Jfr Aagård 2008b). Det är troligt att tolkningsramarna också är olika för de kvinnor och män som är föräldrar och innehar ett fritt yrkesutövande med frilansande

²⁷ I diskussionen om utbildningstid och antal barn ska också nämnas att en överväldigande majoritet av alla konstnärer bor i Storstockholm eller annat storstadsområde i Sverige (Konstnärsnämnden 2009, s. 24). I Sverige finns generellt fler barnlösa, liksom fler med endast ett barn i storstäder. Detta har samband med att utbildningsnivåerna i allmänhet är högre i storstadsregionerna och att fler barnlösa också bosätter sig här. Dessutom tenderar många att lämna storstadsområdet efter det att de fått barn (SCB 2002, s. 35, 37).

uppdrag och egenföretagande. Med exempel hämtat från manliga och kvinnliga företagare har forskare hävdats att kvinnor med en argumentation byggd på att verksamheten kräver stora tidsinvesteringar i bästa fall kan få föräldraledigheten delad med sin partner. Lika ofta underkänns dock argumenten och sanktioneras negativt från den sociala omgivningen. Den företagande mannen kan däremot använda liknande argument för att inte ta ut någon föräldraledighet alls, men då utan att betraktas som avvikande. Poängen här är inte vad som är rätt och fel, utan snarare att kvinnors och mäns val i samband med familj- och yrkesliv sanktioneras på olika sätt på grund av föreställningar om vad könen är och bör göra (Bekkengen 2002, s. 191).

I avsnittet har scenkonstområdet lyfts fram som ett konstnärligt yrkesområde där skillnaden är stor mellan andelarna kvinnor och män som har tre barn. Dessa konstnärers villkor kan många gånger kräva att en annan part tar hand om omsorgen om barnen vid kvällsarbete eller turnerande (SOU 2006:42, s. 303, 408). Om förhållandet i konstnärsgruppen liknar det som gäller i övriga befolkningen, där män i större utsträckning än kvinnor gifter sig med en part som är mindre etablerad i yrkeskarriären än de själva, kan det tänkas att män har lättare att förhandla sig till att den andre parten tar ett större ansvar för hem och familj vid exempelvis föreställningsbunden kvällstid. Det är också troligt att ovan nämnda tolkningsramar om kön och familj begränsar kvinnliga scenkonstnärers förhandlingsmöjlighet i dessa sammanhang.

Ju fler barn en kvinna har desto oftare arbetar hon deltid. Skillnaden i sysselsättningsstal är stor beroende på om kvinnor har ett barn eller om de har tre barn eller flera. För män är det däremot ingen skillnad i sysselsättningsstal beroende på om de har ett barn, två, tre eller fler. Oavsett antalet barn arbetar män i stor utsträckning heltid (SCB 2008a, s. 59). Den tredje delen i denna rapportserie kommer alltså redogöra för det antal timmar som kvinnor och män i konstnärsgruppen arbetar. Men redan här kan nämnas att resultaten från enkätstudien vittnar om att omfattningen av kvinnors och mäns arbetstid i konstnärsgruppen förefaller vara relativt lika, vilket skiljer sig från befolkningen i övrigt.²⁸ Att kvinnor i konstnärsgruppen troligtvis arbetar fler timmar än kvinnor i befolkningen kan betraktas i relation till att de har färre barn. Denna studie kan dock inte besvara om det är så att kvinnor i konstnärsgruppen har färre barn för att de – antingen vill eller måste – satsa odelat på sitt yrkesutövande, eller om det är så att de till följd av lång utbildning och sen entré på arbetsmarknaden ofrivilligt får färre barn, vilket också skulle kunna förändra ett högre sysselsättningsstal inom gruppen.

²⁸ I befolkningen år 2007 arbetade 50 procent av kvinnorna och 74 procent av männen heltid. 27 procent av kvinnorna och 8 procent av männen arbetade deltid (SCB 2008a, s. 51, 56)

8. Avslutning

Denna rapport har syftat till att kartlägga konstnärers inkomstsituation ur ett jämställdhetsperspektiv. Därtill har temat om konstnärers antal barn översiktligt behandlats. Syftet med att komplettera den tidigare studien med dessa uppgifter har handlat om en strävan efter att relatera frågor om ekonomisk jämställdhet, arbete och egenförsörjning till familjeliv och balans mellan dessa sfärer.

I analysen har framkommit att en avgörande skillnad uppstår då uppgifterna om konstnärers ekonomi och fruktsamhet inte bara sätts i relation till befolkningen utan även jämförs inom respektive könskategori. I rapporten har konstaterats att det skiljer mindre i inkomster mellan kvinnor i konstnärgruppen och kvinnor i befolkningen än vad det gör för männen. Det har också framkommit att inkomstskillnaden är mindre mellan kvinnor och män i konstnärgruppen än vad den är i befolkningen. Omständigheterna kan betraktas i ljuset av att kvinnor i allmänhet har lägre inkomster, vilket leder till att den relativa förlusten för en kvinna som ger sig in på en konstnärlig yrkesbana blir mindre än vad den blir för en man.

Studien har också visat att kvinnor generellt i konstnärgruppen har lägre inkomster än männen och att männens andel ökar vid högre inkomstbelopp. Samtidigt vittnar materialet om att kvinnor som konstnärer inte enkelt kan betraktas som resurssvaga. De är mer högt utbildade än män och kvinnor i befolkningen och gruppen förefaller både i bokstavlig och i bildlig bemärkelse vara företagsam: Kvinnor utgör nästan hälften av alla dem i konstnärgruppen som bedriver enskild näringsverksamhet.

Spridningen då det gäller förvärvsinkomsten mellan olika konstområden är stor och det finns anledning att problematisera klassifikationen av konstnärer som *ett* konstområde eftersom gruppen är så heterogen. Men även vid en indelning i olika konstområden så framträder ett gemensamt mönster där fler män finns inom ekonomiskt resursstarka yrkesområden. Exempelvis är Bild och form det konstområde med de lägsta inkomsterna, både när det gäller sammanräknad förvärvsinkomst och nettoinkomst.²⁹ Det är också den grupp där flest kvinnor befinner sig. Musik är den yrkesgrupp med näst högst medianinkomst och gruppen domineras av män till 70 procent. Här är dock inkomstskillnaderna mellan könen som minst. Teater är den yrkesgrupp med högst medianinkomst. Yrkesgruppen är visserligen den som till antalet är mest könsbalanserad av de sju konstområdena, men det är också den yrkesgrupp där inkomstglappet är som störst mellan kvinnor och män. I en studie av rekrytering av dramatiker ur ett jämställdhetsperspektiv hävdades att ett jämställdhetsarbete för lika löne- och arbetsvillkor inte till fullo motsvarar vad som behövs inom teaterns verksamhetsfält, eftersom det inte inkluderar ”teaterns kärnverksamhet, nämligen det konstnärliga arbetet kring teaterföreställningen” (Feiler 2009, s. 45). Föreliggande inkomstrapport har visat vikten av att inte glömma inkomstaspekten och de ekonomiska resursernas roll för ökad jämställdhet inom yrkesområdet.

Ett väsentligt resultat i denna studie är att kvinnor i konstnärgruppen har betydligt högre nettoförmögenheter än sina manliga kollegor. För den som ska ge sig in på yrkesbanor som kräver höga utbildningsinsatser, men tenderar att resultera i låga inkomster, kan det hjälpa att besitta någon form av riskkapital. Med hänvisning till den kapitalreduktion det i sig innebär att vara kvinna så behöver kvinnor som konstnärer kanske ett större riskkapital än sina manliga kollegor.

Kvinnor som konstnärer förfogar alltså över vissa resurser, men denna omständighet förefaller inte ge avkastning i form av inkomst och av de konstnärligt yrkesverksamma kvinnorna så befann sig 10 procent i en inkomstgrupp som inte hade registrerade inkomster. Motsvarande andel för männen var 8 procent. De kvinnliga konstnärernas medianinkomst i denna resurssvaga grupp (52 176 kronor) motsvarade 54 procent av den medianinkomst kvinnor i motsvarande grupp hade i befolkningen. Beloppet utgjorde 70 procent av de manliga konstnärernas medianvärde i denna inkomstgrupp.

²⁹ Som visats kan en orsak till detta handla om att en så stor del av gruppen är näringsidkare och att näringsidkare generellt har lägre förvärvsinkomster.

Andelen kvinnor i konstnärgruppen som bedriver näringsverksamhet är större än vad som gäller kvinnor generellt. Egenföretagande har både för konstnärer och för kvinnor artikulerats som en väg mot ökad jämlikhet, bort från arbetsbrist och låga löner. Men några resultat i denna studie föranleder ett ifrågasättande av denna vision. De resultat som konstnärer gör i sin näringsverksamhet är i allmänhet små. Dessutom visar sig inkomstskillnaderna mellan könen i konstnärgruppen vara som störst i den grupp som endast har inkomst av näringsverksamhet.

I föreliggande rapport har kvantitativa jämställdhetsfrågor stått i centrum. Men som nämndes inledningsvis så finns flera väsentliga broar mellan kvantitativa och kvalitativa jämställdhetsproblematiker (jfr Mark 2007). För att förändra ett yrkesområdes eller en organisations villkor och normer, så att utrymme ges även för det underrepresenterade könets erfarenheter och historia, krävs sannolikt ansevärt ekonomiskt kapital. Likaså påverkar representationen – antal och andel – kvinnor och män vilkas livserfarenheter som tas tillvara inom ett samhällsområde (SOU 2007:108, s. 27).

I rapportens sista avsnitt framkom att kvinnliga konstnärer har färre antal barn än män i konstnärgruppen och i relation till kvinnor generellt. Dessa uppgifter kan troligtvis inte enbart reduceras till en kvantitativ analys med frågor om konstnärers ekonomiska resurser. Tidigare nämndes att en konstnärlig yrkesidentitet kräver ett djupt engagemang, vilket skulle kunna vara ett argument för att kvinnliga konstnärer måste – eller vill – prioritera sitt yrkesutövande framför familjebildning. Studier har pekat på att kvinnliga konstnärer i ett historiskt perspektiv många gånger valt bort familjeliv för sitt konstnärskap. Man har hävdats att det dominerar en förställning inom konstnärliga yrkesfält om svårigheten att förena ett kreativt konstnärskap med konkret hem- och omvårdnadsarbete och att dessa två praktiker ofta framställs som varandras motsatser (se t.ex. Pollock 1992, s. 12; Bourdieu 2000, s. 117; SOU 2006:42, s. 175; Rosenqvist 2007; Flisbäck 2009).

Motsättningen mellan familjeliv och konstnärligt yrkesutövande har rimligtvis både sin grund i en ekonomisk resursstruktur, liksom en stark verkan inom ramen för dominerande föreställningar om kön. Om en valsituation mellan konstnärligt yrkesutövande och familjebildning är aktuell och om denna i större utsträckning gäller för kvinnor än män (jfr Witt 2004), så föreligger ett väsentligt jämställdhetsproblem inom konstområdena. Problematiken uppmärksammades i utredningen *Plats på scen* där man till kraven om ekonomisk jämställdhet tillfogade: ”ett yrkesliv inom scenkonsten ska dessutom gå att kombinera med ansvar för hem och familj inklusive eventuella barn” (SOU 2006:42, s. 197). För att vidare utreda dessa förhållanden, samt besvara den fråga som lyfts i studien om huruvida kvinnliga konstnärer i större utsträckning än män avbryter sina konstnärliga karriärer, så krävs kompletterande kvalitativa analyser. En sådan undersökning skulle, förutom att belysa innebörden av kvinnors och mäns olika förvärvsinkomster, kunna kartlägga de olika konstområdets arbetsvillkor och yrkeskultur för att på så vis försöka förklara den skillnad som finns mellan kvinnor och män i olika konstområden när det exempelvis gäller barn och föräldraledighet.

9. Referenser

- Aagård, Martin. 2008a. ”Konstnärer får allt färre barn”, i *Konstnären* 2008:1.
- Aagård, Martin. 2008b. ”Jag vill inte ha barn”, i *Konstnären* 2008:1.
- Ahrne, Göran & Roman, Christine. 1997. *Hemmet, barnen och makten*. Förhandlingar om arbete och pengar i familjen. SOU 1997:139. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.
- Arbetsförmedlingen. 2009. *Prognos Arbetsmarknad Kultur*. Arbetsmarknadsprognos för kulturarbetsmarknaden 2009.
- Bekkengen, Lisbeth. 2002. *Man får välja. Om föräldraskap och föräldraledighet i arbetsliv och familjeliv*. Malmö: Liber.
- Björnberg, Ulla & Kollind, Anna-Karin. 2003. *Att leva själv tillsammans. Jämställdhet, autonomi och gemenskap i parrelationer*. Malmö: Liber.
- Bourdieu, Pierre. 1999. *Den manliga dominansen*. Göteborg: Daidalos
- Bourdieu, Pierre. 2000. *Konstens regler. Det litterära fältets uppkomst och struktur*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings bokförlag Symposion.
- Börjesson, Mikael m.fl. 2008. ”En prosopografisk studie över konsthögskoleelever och konstnärer 1939-2005”, i *Praktiske Grunde. Tidsskrift for kultur- og samfundsvidenskab*, Nr 1:08
- Börjesson, Mikael & Edling, Marta. 2008. ”Om frihet, begåvning och karismatiskt lärande inom den högre bildkonstnärliga utbildningen”, i *Praktiske Grunde. Tidsskrift for kultur- og samfundsvidenskab*, Nr 1:08.
- Dean, Deborah. 2008. *Age, Gender and Performer Employment in Europe*. Report on Research for the International Federation of Actor's (FIA) Project 'Changing Gender Portrayal: Promoting Employment Opportunities for Women in the Performing Arts'. Industrial Relations Research Unit. Warwick Business School. University of Warwick.
- Einarsdotter-Wahlgren, Mia. 1997. *Jag är konstnär! En studie av erkännandeprocessen kring konstnärskapet i ett mindre samhälle*. Lund: Lund Dissertations in Sociology 20.
- Enberg, Karin. 2003. *Fan ska vara skådespelerska 45 +. En kartläggning av arbetsmarknaden 2001 för Skådespelare, Dramatiker, Regissörer*. Stockholm: Teaterförbundet.
- Feiler, Yael. 2009. *Att välja och att välja bort. Rapport om ett antal svenska teatrar rutiner och kriterier gällande rekrytering av dramatiker, med särskilt fokus på genus och jämställdhetsaspekten*. Sveriges Dramatikerförbund och Centrum för dramatik .
- Flisbäck, Marita. 2006. *Att lära sig konstens regler. En studie av osäkra framtidsinvesteringar*. Studies in Sociology No 30. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Flisbäck, Marita. 2009. ”Familjebildning och konstnärskapets fria vingar”, i *Tidsskrift för Genusvetenskap*, nr 4:09.
- Forsman, Anders. 2008. ”Konstnärspolitiska dilemman”, i Beckman, S. & Månsson, S. red. *KulturSverige 2009. Problemanalys och statistik*. Swedish Cultural Policy Research Observatory.

Fritzell, Johan & Lundberg, Olle 1998. *En konst att leva. Om bildkonstnärernas ekonomi och levnadsvillkor. Rapport på uppdrag av Konstnärernas Riksorganisation.*

Fürst, Gunilla. 1999. *Jämställda på svenska.* Stockholm: Svenska institutet.

Försäkringskassan. 2009a. *Om sjukpenning.* Hämtat: 2009-12-03 från <<http://www.forsakringskassan.se/nav/404793dcddc441addc408cdf2cce87da>>.

Försäkringskassan. 2009b. *Barnbidrag och flerbarnstillägg.* Hämtat: 2009-12-03 från <<http://www.forsakringskassan.se/nav/5505df87fdb759e0fd3afa3d31107a1e>>.

Gustavsson, Martin, Andersson, Barbro & Melldahl, Andreas. 2009. *Bildkonstnärers banor från hemmet till olika delar av arbetsmarknaden 1938–2007.* Konferenspapper presenterat vid "Kultur~Natur. Konferens för kulturstudier i Sverige 2009", Norrköping 2009-06-15.

Göransson, Anita. 2007. "Född till makt?" i Göransson, A. red. *Maktens kön. Kvinnor och män i den svenska makteliten på 2000-talet.* Nora: Nya doxa.

Helgesen, Aina. 1975. "Kvinnliga konstnärers villkor i Norge 1969", i Lindberg, AL & Werkmäster, B. *Kvinnor som konstnärer.* Stockholm: LT.

Heggemann, Hans. 2009. "Inkomstskillnaderna mellan könen har ökat", i *Välfärd* 2009:1.

Hermele, Vanja. 2007. *I väntan på vadå? Teaterförbundets guide till jämställdhet.* Stockholm: Premiss förlag/Teaterförbundet.

Hermele, Vanja. 2009. *Konsten. Så funkar det (inte).* KRO/KIF publikation.

Integrations- och jämställdhetsdepartementet. 2009. *Mål och budget för jämställdhetspolitiken.* Hämtat: 2009-12-03 från <<http://www.regeringen.se/sb/d/2593/a/14257>> .
Publicerad: 2004-04-05, uppdaterad: 2009-09-18.

Jansson, Johan & Power, Dominic. 2008. *Leva på kultur. Preliminära resultat från en studie av kulturella näringar.* Uppsala universitet, Center for Research of Innovation and Industrial Dynamics. Research paper 2008:1.

Jordansson, Birgitta. 2007. "Kultureliten", i Göransson, A. red. *Maktens kön. Kvinnor och män i den svenska makteliten på 2000-talet.* Nora: Nya doxa.

Konstnärsnämnden (2009) *Konstnärernas inkomster. En statistisk undersökning av SCB inom alla konstområden 2004-2005.*

Lund, Anna. 2009. "Men det är klart att det finns skit'. Att gestalta kön – på och av scenen", i Edemo, G. & Engvoll, I. red. *Att gestalta kön. Berättelser om scenkonst, makt och medvetna val.* Teaterhögskolan Stockholm.

Lundgren, Freja. 2009. "Företagande – något för kvinnor", i *Välfärd* 2009:3.

Mark, Eva. 2007. *Jämställdhetsarbetets teori och praktik.* Lund: Studentlitteratur

Medlingsinstitutet. 2008. *Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2008?* Hämtat: 2009-12-03 från <http://www.mi.se/pdfs/pdfs_2009/loneskilln_kv_m_2008_0911.pdf> .

Nyberg, Camilla. 1999. *Om konstnärer, kön och konstnärliga uttryck. Rapport om skillnader i kvinnliga och manliga konstnärers villkor.* Rapport från Konstnärsnämnden.

- Olofsson, Maud & Sabuni, Nyamko. 2009. *Alla tjänar på jämställdhet. För att lyfta ansvaret för det obetalda arbetet från kvinnornas axlar behövs samhällsinsatser*. Debattartikel publicerad 2009-06-26. Hämtat: 2009-12-03 från <<http://www.sweden.gov.se/sb/d/10100/a/128975>>.
- Olsson, Cecilia. 2000. "Rörelsens kön", i Göransson, A. red. *Sekelskiften och kön*. Stockholm: Prisma förlag.
- Ottosson, Anders. 2004. "Avmaskulinisering. Ett alternativ till omkodning av kön?", i *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, nr 1-2:04.
- Pollock, Griselda. 1992. "Generationer och geografier. Feministisk teori och konsthistorisk praktik", i *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, nr 1:92.
- Reskin, Barbara. 1988. "Bringing the men back in. Sex differentiation and devaluation of women's work", i *Gender and Society*. Vol 2:88.
- Rosenqvist, Johanna. 2007. *Könsskillnadens estetik? Om konst & konstskapande i svensk hemslöjd på 1920- & 1990-talen*. Stockholm: Nordiska museets förlag.
- Rothstein, Bo. 2006. "Det moderna patriarkatet. Den kausala mekanismen. En teori om asymmetriskt partnerval", i *Arkiv för studier i arbetarrörelsens historia*. Vol 94/95:06.
- Sanne, Johan M (2001). *Arbete och arbetsmarknad för kultur- och medieverksamma. Översikt över forskning och utredning*. Stockholm: Arbetslivsinstitutet.
- SCB 2002. *Hur många barn får jag när jag bli stor? Barnafödande ur ett livsperspektiv*. Demografiska rapporter 2002:5.
- SCB 2004. *Lönskillnader mellan kvinnor och män i Sverige. Ansatser till beskrivning med hjälp av den officiella statistiken*. Information om utbildning & arbetsmarknad 2004:2
- SCB 2008a. *På tal om kvinnor och män. Lathund om jämställdhet 2008*.
- SCB 2008b. *Beskrivning av Sveriges befolkning 2008*
- SCB 2009/AKU. *Arbetskraftsundersökningar*. Hämtat: 2009-12-03 från <http://www.scb.se/Pages/TableAndChart___262724.aspx>. Uppdaterad: 2009-11-19.
- SCB 2009/RAMS. *Statistikdatabasen*. Hämtat: 2009-12-03 från <<http://www.ssd.scb.se/databaser/makro/start.asp>>. Uppdaterad: 2008-12-16
- Skeggs, Beverly. 1999. *Att bli respektabel. Konstruktioner av klass och kön*. Göteborg: Daidalos.
- SOU 1997:183. *Arbete åt konstnärer*. Betänkande av Utredningen om översyn av arbetsmarknadspolitiken i förhållande till konstnärsyrket. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.
- SOU 1997:184. *Generella konstnärsstöd*. Betänkande av Konstnärsstödsutredningen. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.
- SOU 1997:190. *Kartläggning av konstnärernas verksamhetsinriktning och ekonomiska förhållanden*. Bilaga till betänkande SOU 1997:184 från Konstnärsstödsutredningen. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

SOU 1998:6. *Ty makten är din. Myten om det rationella arbetslivet och det jämställda Sverige*. Betänkande från Kvinnomaktutredningen. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

SOU 2003:21. *Konstnärerna och trygghetssystemen*. Betänkande från utredningen om konstnärerna och trygghetssystemen. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

SOU 2005:66. *Makten att forma samhället och sitt eget liv*. Jämställdheten mot nya mål. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

SOU 2006:34. *Den professionella orkestermusiken i Sverige*. Betänkande från orkesterutredningen. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

SOU 2006:42. *Plats på scen*. Betänkande av Kommittén för jämställdhet inom scenkonstområdet. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

SOU 2007:108. *Kön, makt och statistik*. Betänkande av utredningen kvinnor och män på maktpositioner i det svenska samhället. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

Sveriges Riksdag. 2009. *Förordning (2007:1199) med instruktion för Konstnärsnämnden*. Hämtat: 2009-12-03 från <<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2007%3A1199>>. Granskad: 2009-11-11.

Ulfsson, Ylva. 2006. *Yrke, status och genus. En sociologisk studie om yrken på en segregerad arbetsmarknad*. Studies in Sociology No 29. Göteborg: Göteborgs universitet.

Wikstrand, Frida. 2009. *Tekniken som arena för förhandlingar inom och mellan professioner och yrkesgrupper. Exemplet sjuksköteskor*. Konferenspaper presenterat vid "Gränsättning inom och utanför professioner", Malmö 2009-09-18.

Witt, Ann-Katrin. 2004. *Konsthantverkare, genus och omvänd ekonomi. Om hinder och möjligheter att agera på konsthantverkets arena*. Lund: Faculty of Sociology.

Öhrström, Eva. 2000. "Den kvinnliga tonsättarrollen vid tre sekelskiften", i Göransson, A. red. *Sekelskiften och kön*. Stockholm: Prisma förlag.

Österling, Fredrik. 2009. *Komponisterna i Sverige*. Konstnärsnämnden.

10. Bilaga: Konstområden

Musikal

Musikalartist

Ord

Författare, facklitteratur
Författare, skönlitteratur
Dramatiker/Dramaturg
Översättare

Musik

Tonsättare
Jazz/Folk/Rock
Kompositör
Konstmusik
Musiker/komponist
Dans- och covermusik

Dans

Dansare
Koreograf

Bild och form

Bildkonstnär
Konsthantverkare
Fotograf
Tecknare

Teater

Clown/Cirkus/Artist
Skådespelare
Teaterregissör
Scenograf

Film

Filmare

11. Publikationer från Konstnärsnämnden

Bildkonstnärsfondens Stora stipendium till Jan Håfström (slut, kan ej beställas)

Bildkonstnärsfondens Stora stipendium till Signe Persson Melin

Komponisterna i Sverige

Konstnärerna i kulturpolitiken. En utredning om konstnärer...

Konstnärernas inkomster

Konstnärsnämndens årsredovisning 2007 (slut, kan ej beställas)

Konstnärsnämndens årsredovisning 2008

Konstnärsnämndens årsredovisning 2009

Om utställningsersättning

Du kan beställa publikationer på Konstnärsnämnden hemsida www.konstnarsnamnden.se
e-posta info@konstnarsnamnden.se eller ringa tel.: 08 – 50 65 50 00.

För publikationer från Iaspis – Konstnärsnämndens internationella program för bild- och
formkonstnärer – se www.iaspis.se